TÜRK SOLU

Yıl: 1
Sayı: 6
22 Aralık 1967
100 Kuruş

Yunanistan

Hani bunun ilk sahibi?

Bir yanda: CİA'nın tertiplediği darbeyle, Nato'nun Prometeus planını uygulayarak, iktidara gelen ve Yunanistan'ın toplumsal hayatında namuslu ne varsa, vatansever ne varsa, üstünden silindir gibi geçen, eli kendi halkının kanına bulanmış, Amerikan emperyalizminin maşası Atina'nın faşist cuntası...

Öte yanda: Yunanistan'da irticaın baş dayanağı, emparyalizmin kuklası, damarlarında bir katre Yunan kanı taşımayan, henüz delikanlı çağında kral Konstantin ve arkasında, sırtında Nazi üniforması, Hitler'in elini sıkarken çekilmiş resmiyle gençliğinde ün salmış olan anası Frederika! İşte pazarlık bu iki taraf arasında sürüp gitmektedir. Pazarlık konusu, Yunanistan'ın hangi karma kuklalar grubu aracılığıyla emperyalizmin sömürü alanı olarak muhafaza edileceği konusudur.

Ve ortada sesi hiç duyulmayan bir üçüncü taraf da vardır. Postu üzerine pazarlığa girişilen, ülkenin asıl sahibi **(ilk sahibi)** Yunan halkı; en yiğit, en yurtsever evlâtları öldürülen, çorak adalardaki temerküz kamplarında yavaş ölüme terkedilen Yunanistan'ın emekçi halkı!

✶

Kral'ın karşı darbe girişimi, Yunanistan'ın Amerikan efendileri için elbetteki bir sürpriz değildi. Yunan kralı yabancı akıl hocalarına danışmadan altıncı parmağını bile oynatamaz. Konstantin'in karşı darbe girişimi Amerikan'ın izniyle olmuştur. Ama öte yandan cuntayı iktidara getiren, kendi aleyhinde sonuçlar vereceği kesin olan seçimleri önlemek için Yunanistan'da faşist düzeni kuran da Amerika'dır. Bu durumda oynanan oyun ortaya çıkmaktadır. Cuntanın günlerinin sayılı olduğunu gören Amerikan emperyalizmi, cuntanın mukadder düşüşünden sonra da, Yunanistan'da kendi politikasını sürdürecek bir yedek takım hazırlamak çabasındadır. Amaç, Yunan halkına ve dünya kamu oyuna, Yunan tahtını, faşist cuntadan degaje olmuş durumda daha ılımlı, daha kolay yutulur bir alternatif olarak göstermektir. Atina'nın faşist albayları, suyu sıkılmış limon gibi, çöptenekesine atılacağı gün, yedek hazır olacaktır. Kral dönecek ve Filipin tipi bir demokrasi soytarılığıyla emperyalizm egemenliğini bu ülkede sürdürecektir. Ve ülkenin asıl sahibi (ilk sahibi) Yunan halkı gene siyaset dışında tutulacaktır.

✶

Yunanistan'daki faciaın baş etkeni, Yunan ordusunun, kendi ulusunun değil, emperyalizmin ve yerli işbirlikçilerin emrinde oluşudur, ulusal bir ordu olmayışıdır; olsaydı, Amerikan emperyalizmi bu ölçüde pervasız davranamazdı Yunanistan'da.

Bir ülkenin ordusunun, subay kadrosunun kendi halkına düşman, emperyalizmin emrinde bir ordu, bir kadro durumuna nasıl düşürüldüğünü bilmemizde fayda vardır. Devrimci gelenekleri olan millî bir orduya sahip Türkiye'de en önemli görev, en yurtseverce gorev, Türk ordusunun, Türk subay kadrosunun millî niteliğini korumaktır. Onun için emperyalizmin bir orduyu nasıl yozlaştırdığını, örneğin bugünkü Yunan ordusu gibi düşman karşısında hep yenilgiye uğrayan ama kendi halkına karşı arslan kesilen bir gerici kurum durumuna düşürdüğünü bilmeliyiz. Özellikle Yunan ordusu örneği, bu bakımdan ibretle incelememiz gereken bir konudur:

Siyasî bakımdan bağımsız bir ülke olarak kurulalıdan beri Yunanistan, İngiliz emperyalizminin etki alanında kalmıştır. Ve bu durum, 1947'de Truman doktrinine kadar süregelmiştir. Yunan ordusunun Anadolu'ya saldırısı İngiltere'nin emriyle olmuştur. Megalo İdea'nın ardında, Ortadoğu'da İngiliz emperyalizmi çıkarlarının, Ege'nin iki kıyısına yayılan, emperyalizmin maşası bir Yunanistan ve onun ordusu aracılığıyla savunulması planı yatar.

II. Dünya Savaşına Yunanistan, General Metaksas'ın Nazi Almanya'sından esinlenmiş 5 yıllık dikta düzeniyle giriyor. Metaksas'ın İngiliz emperyalizminin adamı olması, zindanlarında tuttuğu Yunan solcularını, cephede en ön safta savaşmak için hep birlikte hükümete başvurmuş olan Yunan yurtseverlerini, Nazi istilâcılarıyla birlikte gelen Gestapo'ya teslim etmesine engel olmayacaktır.

Ekim 1940 - Nisan 1941 döneminde Arnavutluk cephesinde Mussolini'nin saldırgan ordusu, Yunan halkının bir millî şahlanışı ile yenilgiye uğratılınca, 6 Nisan 1941'de Alman nazi ordusu saldırı nöbetini İtalyanlardan devralıyor. 18 Gün sonra, Nazi taraftarı generallerin ihanetine uğrayan Yunan ordusu «ateşkes» emri alacaktır. Kral Yorgi ve Metaksas, hükümet erkânıyla birlikte Londra'ya kaçıyorlar. Yunanistan bir Alman ordusu, bir İtalyan ordusu ve bir Bulgar kolordusu tarafından işgal ediliyor. Yunanistan'ın bu kara gününe artık gerici politikacılar susmuştur ve söz Yunan halkınındır. 300 bin kişilik işgal ordularına karşı Yunan mukavemetini örgütlendirecek olan odur. Ve sonraları siyaset alanında yeniden adı duyulacak olanlar, eğer saldırganlarla işbirliği yapmıyorlarsa, kendilerine gizlenerek bir delik arama derdine düşeceklerdir.

Yunan emekçi halkının ve küçük burjuvazinin siyasî örgütlerinin katılmasıyla E.A.M. (Millî Kurtuluş Cephesi) kuruluyor. 1941-1942 kışında da E.A.M.'ın askerî kuvveti E.L.A.S. (Yunan Halkının Kurtuluş Ordusu) kuruluyor. İstilâcılara karşı Yunan millî mukavemeti başlamıştır. Bir avuç çeteciyle başlayan bu hareket 1944 Ağustos'unda birbuçuk milyon Yunan yurtseverini silâh altında bulunduran güçlü bir halk hareketi halini alacaktır. Ve Yunanistan'ı Alman, İtalyan, Bulgar faşist istilâsından kurtaracak olan askerî güç E.L.A.S. olacaktır; ve İngiliz emperyalizmi açıkça saldırıya başvurarak ya da hile yoluyla (ünlü İngiliz kalleşliği yoluyla) bu halk örgütünü safdışı etmeden Yunanistan'daki eski egemenliğini kuramıyacaktır. İngiliz emperyalizminin ve Yunanistan'da dayandığı gerici güçlerin ihaneti hikayesi uzundur. Ancak, yabancı saldırgana karşı savaştan muzaffer çıkan Yunan halkının eninde sonunda yenik düşürülmesinde, devrimci güçlerin kurmayının önemli siyasî ve askerî stratejik hatalarının da rolü olduğunu belirtmeden geçmiyelim.

✶

Yunanistan'a karşı İngiliz emperyalizminin saldırısı ilk olarak Yunan toprağında başlamamıştır: Ortadoğu'da üslenmiş olan, saflarında yurtseverlerin ve demokratların çoğunlukta olduğu 30 bin kişilik Yunan askerî birliklerinin, İngiltere'nin kuklası Yunan kralına karşı ve Yunanistan'da millî kurtuluş savaşını sürdüren E.A.M.'dan yana tutumu bilinmekteydi. Kralın, sürgündeki Yunan hükümetinin bulunduğu Kahire'ye getirilmesi planı karşısında tepki gösteren, İngiltere'nin Yunanistan elçisi Sir Reginald Leeper, 7 Nisan 1944'de Başbakan Churchill'e şöyle yazıyordu:

«Burada (Kahire'de) Yunanlılar arasında olan, bir ihtilâlden başka şey değildir. (burada elçi **bütün Yunanlıların sözünü etmektedir**). Hiç şüphe yok ki, Yunan kralının böyle bir anda dönüşü birçok kargaşalıklara sebep olacaktır... Kral kendini tecrid edilmiş durumda bulacaktır... Ve bizi çok zor duruma sokacaktır.»

Ama Yorgi'yi İngiliz emperyalizminin en güvenilir kozu sayan Churchill, elçiye gönderdiği telgrafta kralın mutlaka geleceğini bildiriyor ve «sonuçlar ne olursa olsun» kralın güvenliğini (Yunanlılara karşı güvenliğini) sağlamasını (İngiliz askerleriyle) elçiye emrediyor.

Cumhuriyetçi fikirler taşıma günahını işlemiş olan Yunan asker ve bahriyelilerine karşı hareket planı hazırlanmıştır. Churchill 9 Nisan 1944'de, İtalyanlara ve Almanlara karşı savaşan orduyu temsil eden ve son olarak da EL Alameyn savaşında İngiliz ordusunun yanında çarpışmış bulunan Yunan birinci tümenini, zor kullanarak dağıtma emrini veriyor. Ortadoğu'daki İngiliz kuvvetleri kumandanı General Haget'e telgrafında «bu işi kan dökmeden yapabilirseniz ne alâ. Ama her halükârda Yunan tümenini silâhdan tecrit edeceksiniz, desteğime güvenebilirsiniz» diyor.

Birinci Yunan tümeni üstün sayıda İngiliz birlikleri tarafından kuşatılıyor. Ama Churchill özgürlük uğruna savaşan dünya halklarının tepkisinden çekindiğinden, Yunan askerlerine karşı ilkönce açlık silâhını kullanarak onları dize getirmeyi deniyecektir.

Elçi Leeper'e 14 Nisan'da çektiği telde şöyle diyor Churchill:

«Silâha başvurmadan önce, besi maddesi yokluğunun, hem tümen ordugâhında, hem (Yunan donanmasının demirli bulunduğu) İskenderiye limanında etkisini tam olarak göstermesini beklemek gerek. Ablukadan sonuna kadar yararlanınız. Müzakere istekleri karşısında nazlı davranınız... **Bırakınız açlık etkisini yapsın.**»

Ama abluka sanıldığı kadar başarılı olmuyor. Arap halkı Yunan askerleriyle dayanışma halindedir. Ordugâha yiyecek maddesi kaçak olarak giriyor.

Nihayet 23 Nisan'da taarruz emri veriliyor. Topçuyla ve zırhlı birliklerle desteklenen İngilizler hücuma geçiyorlar. Kısa bir direnmeden sonra Yunan tümeni, anti-faşist savaşta ancak düşmanın işine yarıyacak olan bir muharebeyi önlemek için teslim oluyor. İskenderiye Limanında demirli Yunan savaş gemilerine karşı da saldırıya girişilecektir ve Yunan kara ve deniz kuvvetlerine karşı saldırının birçok kurbanları olacaktır; teslim olan 20 bin Yunanlı asker ve bahriyeli Libya çöllerindeki temerküz kamplarına kapatılacaklardır. Ölüm cezasına, hapis cezalarına uğratılanlar da başka. İşte emperyalizm, sömürü alanı olan ülkenin, millileşme eğilimi gösteren ordusunun hesabını böyle görür.

✶

Bundan sonra Yunanistan'ın kralcı faşist ordusu ismarlama biçilip dikilirken, general Scobie kumandasındaki İngiliz birlikleri Pire'ye ve Atina'ya kaçacaklardır. Yunan millî kurtuluş cephesinin silâhlı kuvvetleriyle savaşacak olan bu kuvvetlerdir ve muharebe sahasına gerektiği gibi yığınak yapamamış olan E.L.A.S.'ın yenilgisini Varkiza antlaşması izleyecektir. Ve sonunda dökülen bunca kan, bunca fedakârlıklar boşuna olacaktır. Denenmiş hainlerin kumandasında yeni kralcı faşist ordu kralla birlikte gelip ülkeye yerleşecektir.

1945 - 1949 Yunan iç savaşı bundan sonradır. İç savaşın neden patlak verdiğini Nikos Beloyannis'den «Kırmızı Karanfilli Adam» dan dinleyelim öldürülmesinden birkaç saat önce mahkeme önünde şöyle diyordu:

«Beyaz terörün havsalanın alamıyacağı bir kudurganlıkla zincirden boşanması karşısında, birçokları canını silâhla korumak için dağlara sığındı... İç savaşı biz istemedik. Biz ancak şiddete şiddetle karşı koyduk. Bizi öldürmeğe gelene, «ruhumun esenliği için gel beni vur» diyemezdik elbette. Bizim siyasetimiz halka dayanmaktaydı. Üç yıldır bunca güçlüğe göğüs gerebilmemiz bundan ötürüdür.»

Yunanistan'da oynanan oyunu izleyebilmek, anlayabilmek için yakın tarihin bu gerçeklerini gözden uzak tutmamak gerekir. Ve ülkenin gerçek sahibi (ilk sahibi) kendi toprağında halk egemenliğini kesin olarak kuranadek bu oyunlar sürüp gidecektir.

başyazı

Milli Savunma Stratejisi

Suphi Karaman

Yurt sorunlarının gereğini karşılayamayan tertip ve davranışlara gayri milli etkilerin sonucu olarak girilmemiş ise, akıl, bilgi ve ihata noksanı bahis konusudur. Aslında birinciler, yani dış etkiler, ikincilerden meydanı boş bulduklarında amaçlarını sinsice yürütürler. Eğitim ve savunma problemlerinde millîlik kaçınılmaz zorunluluktur. Halk gerçeklerine oturtulamıyan eğitimle kalkınmanın, refah ve mutluluğa erişmenin yolu bulunamıyacağı gibi, yurt gerçeklerine dayanmıyan savunma anlayışı ile de güven sağlanamaz. Savunma sorunlarında yurt gerçeklerinin kapsamına; jeopolitik, ekonomi ve teknik durum, halkın gelenek ve davranışları, yurt sathındaki yerleşme biçimi, arazi durumu ve muhtemel düşmanların kimler olacağı faktörleri girer. Bu faktörlerin, bir siyasî karara dayandırılarak, uygulanması biçimi ile savunma stratejisi ortaya çıkarılır. Ekonomi ve teknik, muhtemel düşmanların lehinde ise, diğer faktörlerin buna uydurulması stratejinin esasını teşkil eder.

Milli savunma problemlerinin, devlet hayatının ekonomik, sanayi, tarım ve eğitim gibi diğer konularından önemli bir mahiyet farkı vardır. Diğer bütün konularda yapılan bir hata toplumun gelişmesini geciktirir. Fakat sonradan hatanın görülüp düzeltilmesi mümkündür. Oysa milli savunma problemlerinde hatalar çoğunlukla savaş meydanlarında ortaya çıkar. Ama artık iş işten geçmiştir. Bu itibarla milli savunma problemlerinde daima doğrunun içinde olmak lâzımdır. Milli savunma sorunlarında doğru olan ise milli ihtiyaçlar, milli amaçlar ve milli düşünce tarzıdır. İttifakların milli amaçlar ve ihtiyaçlar dikkate alınarak yapılacağı bir gerçektir. Oysa bizim ittifaklarımızın milli ihtiyaçlar, milli amaçlar ve milli düşünce tarzımız bakımından her meselemizi karşılamadığı da ortaya çıkmıştır.

Geleceğin savaşının iki türlü karakteri vardır. Savaş ya Üçüncü Cihan Savaşı olarak nükleer bir karakterdedir, veya yirmi yıldır dünyanın çeşitli bölgelerinde görüldüğü gibi bölgesel savaşlar halindedir. Nato örgütü savunması, teşkilâtı, eğitimi ve her çeşit hazırlıkları ile nükleer karakterde bir savaş konseptine göre ayarlanmıştır. Taraflarına sağladığı emniyet, harekete geçirilmesi, etkenliği bu ölçü içerisinde olacaktır. Nükleer karakterde Üçüncü Cihan Savaşı, belki, uygarlığın sonu olacaktır. Bu sebeple başlatılması güçlük içersindedir. Ya bir kazânın sonucu ile, veya bir delinin kararı ile olabilecektir. Oysa gerek Doğunun politik davranışları, gerekse Batının özel teşebbüs milyarderlerinin elindeki harp sanayiinin kapitalist zorlamaları dünya'nın her tarafında savaş kundakçılığı yapmaktadır. Bu yüzden yirmi yıldan beri Korea'dan Vietnam'a, Kongo'dan Ortadoğu'ya kadar bölgesel savaşlar meydana getirilmiş, küçük uluslar biribirine ve çok defa da bir ulus ikiye bölünerek birbirine düşürülmüştür. Görülmektedir ki, bölgesel savaşlar klâsik silâhlarla ve klâsik savaş metodları ile yapılmaktadır. Bu arada önemli bir gerçek ortaya çıkmıştır. Zayıf taraf için yok olmamanın ve başarının şartı gerilla savaş usüllerinin geniş ölçüde uygulanması ile mümkün olmaktadır. Bölgesel savaş ihtimali ve onun içindeki bu gerçek, bizleri yeni bir savaş konseptini kabul etmek ve buna göre teşkilâtlanmak gibi milli bir ihtiyaçla karşı karşıya getirmektedir.

Diğer taraftan nükleer savaşın karakteri Türkiye'yi önemli bir durumla da karşı karşıya getirmektedir. Nükleer karakterde başlıyacak olan Üçüncü Dünya Savaşının başlıca niteliği özellikle «baskın» olacaktır. İlk anda harcanacak nükleer başlıklı stoklarla savaşın sonu hemen alınamazsa savaş uzayacak, klâsik silâh ve metodlarla yürütülecektir. İlk anda sonuç almakla bir taraf, kendisini kesin bir tahripten ve uzayacak savaşın zorluklarından kurtaracaktır. Bu sebeple nükleer savaşın birinci niteliği baskın olacaktır. Mübalâğa etmeden denilebilir ki, ilk yarım saatte savaşın yarısı bitirilecektir. Bir sabah radyolarımızı açtığımız vakit savaşın başladığını duyacak ve yarısından fazlasını bir tarafın kazandığını öğreneceğiz. **Nükleer baskının ilk hedefleri karşı tarafın aynı silâhları bulunduran en yakın ve en tehlikeli mevzileri olacaktır. Türkiye'nin durumunu bu bakımdan incelemek lâzımdır.** Türkiye'nin bir cihan savaşına hiç karışmamasının önemi büyüktür. Fakat, eğer bir savaşa giriş kaçınılmaz ise o takdirde en geç girmesi en doğru harekettir. Türkiye'nin savaşa bir yıl sonra, bir ay sonra, bir gün sonra hatta bir saat sonra girmesi tercih edilmelidir. Hatta ve hatta hiç girmemesinin imkânları yaratılmalıdır. İkili andlaşmaların yarattığı durumlar ve topraklarımızdaki yabancı üslerden yapılacak emrivakiler göz önünde tutularak, nükleer savaşın bu karakteri karşısında Türkiye'nin durumu nedir? Bunu sivil ve asker bütün sorumlu kişilerin düşünmesi ve çıkış yollarını bulması lâzımdır.

Değişen yeni koşulların ışığı altında, artık, bazı yeni fikirlere eğilmemizin zamanı gelmiştir. Daha çok beliren ve bizi yakından ilgilendiren olaylar, bugün bu konuda, biraz daha genişlik ve açıklığa kavuşmamızı icab ettiriyor. Kıbrıs olayları ve son Ortadoğu savaşı gözümüzü açmış, ufkumuzu genişletmiştir. Gelecek günlerin emniyeti ve herşey, realitenin üzerine eğilmeye karar vermekte ve uygulamada geç kalmamağa bağlıdır. Herşeyden önce fikirleri ortaya koymak ve tartışmayı kabul etmek lâzımdır. Askerî meseleler bir ölçüye kadar gizlilik içerisinde tutulmak zorundadır. Bu gizliliğin çeşitli kademelere ve çevrelere göre değişen dereceleri elbette bulunacaktır. Fakat belirli bir ölçünün dışında kalan her savunma sorununu ve düşüncesini de klâsik düşünce ile, gizli kabul etmek yerinde değildir. Bizde veya başka memleketlerde bu gizlilik sınırının çok geniş tutulup tartışmanın yapılamadığı zamanlarda savunma problemlerinin zararlı durumlarda bırakıldığı çok görülmüştür. Demokratik rejimlerde siyasi tercihler kamu oyunun temayüllerinden alınır. Çeşitli siyasi tercihler için, şüphesiz, kamu oyu temayüllerinin de istifade edilebilecek çeşitli seviyeleri vardır.

Yurdumuz Kıbrıs sorununda daha karışık durumlarla ve bundan ayrı olarak daha önemli savunma ihtimalleri ile karşı karşıyadır. Bu problemlerin bizi Doğu Akdeniz'de, Ortadoğu'da ve bizzat Vatanımız'da karşılaştıracağı durumları şimdiden tasarlamamız lâzımdır. Hiç şüphe etmiyelim, bu gibi durumların çaresini Ottowa'den Karaçi'ye kadar uzanan ittifak bağları ile çözmek asla mümkün olamıyacaktır. Bunun canlı örneği Kıbrıs buhranında görülmektedir. Bu gibi durumların çaresini, her zaman olduğu gibi, yine kendi öz varlığımızda, milli karar ve mücadelemizde bulacağız. Bunun için politikamızı, stratejimizi, savunmamızı, teşkilâtlanmamızı, teçhizat ve eğitimimizi, harp sanayiimizi millî tutmak ve milli ihtiyaçlarımıza göre yöneltmek zorunluğundayız. Milli savunma stratejisi içinde yeni bir savaş konseptinin kabulü halinde, silâhlı kuvvetlerin etkenliğini arttırmak için bazı reorganizasyon tedbirleri alınmasına lüzum olacaktır. Bu tedbirler teşkilât çalışmalarından harp sanayiine kadar çeşitli konuları kapsıyabilecektir.

Başarılı strateji, zaman unsurunu en iyi değerlendiren ve kullanabilen stratejidir. Strateji tesbitinde politikanın olumlu veya olumsuz etkileri vardır. Stratejide zaman unsurunun önemi politikadan gelmektedir. Başarısız veya atâlet içerisindeki politika kötü ve bozuk stratejinin, kötü ve bozuk strateji de güven vermeyen bir savunmanın nedeni olurlar. Milli savunma problemlerindeki hatalar, ancak, savaş alanlarında ortaya çıkar. O zamanda iş işten geçmiş olur. Bu nedenle milli savunma problemlerinde daima doğrunun içinde olmak lâzımdır. Milli savunma sorunlarında doğru olan ise milli ihtiyaçlar, milli amaçlar ve milli düşünce tarzıdır.

Olaylar - Olaylar

Üniversiteye Uzanan Eller

Faruk Sükan AP iktidarının Konya milletvekili ve değişmez İçişler Bakanıdır. Suratında eksik olmayan kendine has gülüşü ve bıyıkları ile sık sık gazetelerde resmine rastlanır.

Sükan, pratik zekâsıyla buralara kadar yükselmiş bir politikacıdır. AP nin iktidara geldiği ilk günlerden beri, sık sık önemli ifşaatlarda bulunmayı dener durur. İfşaatların fiyasko ile sonuçlandığı çok olur, ama buna pek aldırdığı yoktur. Yeni ifşaatlara hazırlanır. Basına çok önemliymiş gibi demeçler verir. Altından bir şey çıkmaz.

Menderesin İçişleri Bakanı Dr. Namık Gedik gibi, Demirel'in İçişleri Bakanı Dr. Sükan da bu pratik zekâsıyla akla gelmedik planlar kurar. Etrafındakilerin yardımlarıyla hazırlanan müthiş planlar, hemen uygulama alanına dökülür. Meselâ, gece Meclisi basar, eli boş dönünce de, hesap soranlara ellerini oğuşturarak «Mahkemeyi Kübra»da hesap vereceğini söyler. Meselâ haydutlar yol kesip otobüstekilerimi soydular? Adam mı öldürdüler? Sükan soyulanları, öldürülenleri korkaklıkla suçlar! Hepsinin hesabını yakında göreceğini söyler. Sükanın penceresi önünden güpegündüz gazeteci kaçırılır, caddelerde adam soyulur. Sükan, Gürcü Bacı'dan daha emin bir edayla ve kimsenin bilemiyeceği birşeyi bildiğini göstererek, «cezalarını göreceklerdir» der. Ama en mâsumane bir miting olmaya görsün, bir bildiri dağıtılmaya görsün, Sükan hemen harekete geçer, önceden tesbit ettirdiği kim varsa alıp toplatır götürür karakollara. Hiç gerekçe bulamazsa, sokakları kirletmek, vatandaşı rahatsız etmek gerekçesi gösterilir. Geçen hafta Proleter dergisini satan gençler, «Vatandaşı rahatsız etmek» gerekçesi gösterilerek karakola götürüldüler. Oysa rahatsız olan, vatandaşlarımızdan yalnız Faruk Sükan ve arkadaşlarıydı.

Faruk Sükan'ın asıl işi, AP iktidarına ve AP iktidarının dayandığı çevrelere yapılan saldırıları önlemek, göğüslemektir. Sükan, Bakan olmadan önce, eline İçişleri Bakanlığının sihirli değneğini alınca her tarafı süt liman edeceğini sık sık «AP li Büyükleri» nin kulaklarına fısıldardı. Bay Bakan Sükan, AP iktidarına, komprador ve feodal çevrelere yapılan saldırıyı, hep rejime yönelmiş «büyük tehlike» olarak göstermeye çalışır. Ve bu saldırıları müthiş planlarıyla önlemeye çalışır. Pek tabii olarak, bir sürü akıl hocaları da vardır. Hazırlanan bu planlar önce yakın kabine arkadaşlarına açılır. Büyük tasvipten geçtikten sonra uygulama alanına dökülür.

İktidarın başını ağrıtan ne kadar kurum ve kişiler varsa ayrı ayrı işlemler yapılır. Bu kuruluşlardan, iktidar için en tehlikeli görülen Üniversitelerdir. İktidara göre bu kuruluşlar baştan sonuna kadar değiştirilmelidir! Hepsi tehlikeli yuvalar haline gelmiştir. Profesör dediğin cübbesini giyerken, hükümete temenna çekmeli, çıkarırken dua okumalıdır. Meselâ İstanbul Üniversitesi Rektörü Egeli gibi demeçler beyanlar vermelidir. Rektör dediğin «Egeli gibi» olur. Oysa «Egeli» gibisini er Üniversite ve fakültede bulmak zor bir iştir. Üniversite özerkliği altında istediklerini söyleyen, hükümeti eleştiren, düzeni eleştiren bir sürü profesör ve öğretim üyesi var. Ayrıca bunlar Kadircan Kaflı'nın deyimiyle genç dimağları zehirlemekteler. Bunları temizleyip atmak, yerlerine dini - imanı düzgün kimseler getirmek gerektir.

Bu Üniversitelerin başında Orta Doğu Teknik Üniversitesi gelmektedir. DTÜ zararlı cereyanların yuvalandığı bir merkez haline gelmiştir! Bu yuvayı dağıtmak Sükanın boynunun borcudur!

★

Planın hazırlığına üç ay önce başlanmıştı. Önce Rektör Kemal Kurdaş değiştirilecek; sonra birer birer Fakülte Dekanları, öğretim üyeleri ve asistanlar...

Kurdaş'ın değiştirilmesi için mütevelli heyetine baskılar yapıldı ama başarılamadı. Rektör yeniden seçildi. Arkasından İdari İlimler Fakültesinin Dekanı seçilecekti. Yapılan planlar uygulandı. Arif Payaslıoğlunun Dekanlığı Mütevelli Heyetinde kabul edilmedi. Buna Rektör Kurdaş direndi. Arkasından Öğretim Üyeleri ve öğrencilerden sert tepkiler geldi. Öğretim üyeleri müşterek bir bildiri ile olayı protesto ettiler. Arkasından öğrenciler de bir protesto ile boykota katıldılar.

Üniversitenin sert tepkisi karşısında-Mütevelli Heyeti 21 Aralıkta yeniden toplanma kararı aldı. Ancak öğretim üyeleri boykot için erteleme kararı almak amacıyla yeniden toplandı ve tartışmalı bir oturumdan sonra derslere girmek kararı aldı. Kararın uygulanacağını öğrenen öğrenciler, öğretim üyelerini de protesto ederek, boykotta kararlı olduklarını söylediler. Bu arada her fırsatta garip çıkışlarla ilginç gözükmeyi seven bir öğretim üyesi, boykotun durdurulmasma gerekçe olarak, Mütevelli heyetinin iyi niyetini gösterdi ve öğrencilerin hışmına uğradı.

★

Öğrenci Birliği boykotu yürütmekte kararlıdır. Çarşamba günü bütün üniversite şimdilik olmak kaydıyla bir günlük toptan koykota geçmiş ve büyük bir yürüyüş düzenlemiştir.

Mesele yalnız Payaslıoğlunun Dekanlıktan uzaklaştırılması değildir. Payaslıoğlundan başlayan hareket, Üniversitenin en alt kademelerine kadar ulaştırılmak istenmektedir. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyalist Fikir Kulübü şu bildirisi ile meseleyi açıkça ortaya koymaktadır :

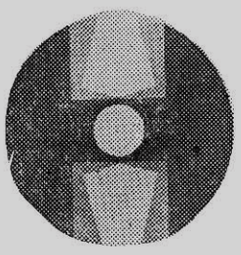

Devrimci Arkadaş,

Türkiye çapında oynanan bir oyunun yeni bir bölümü üniversitemizde sahneye konuyor. Yıllar yılı ezilmiş çilekeş Türk halkının uyanmasını istemeyenler her alanda olduğu gibi eğitimde de halk zararına işleyen bir düzeni ayakta tutmak, halk yararına çıkışları sindirmek çabasındalar.

Türk köylüsünün uyanmasını önlemek isteyenlerin, Köy Enstitülerini kapatmasının üstünden bir çağ geçti. Hep ama hep sürdüler, barındırmadılar devrimci öğretmenleri... Gerekli yatırımları gerçekleştirmeyip Türk halkını alfabesiz bıraktılar. Ve birgün geldi komradorlar devlet gücünü tümden ellerine geçirdiler. Bugünkü çabaları, eğitimimizi SINIFSAL EĞİTİM biçimine sokmak...

Bu düzende, halk çocuklarının orduya girememesi için askeri orta okullar kapatıldı. Yerden mantar gibi özel okullar bitti. Yüksek öğretimi komprador yönetimine sokmaya çalışan eğitim vakfı kuruldu. Yeni kurulan üniversitelere özerklik verilmedi. Bunlar, iş adamlarından ve hükümetin dilediğince seçtiği kişilerden kurulu birer «mütevelli heyeti» baskısı altına sokuldu. Komprador takımı Türk yüksek öğreniminde yeni yeni başlayan ilerici kıpırdanışları sindirmek için hazırlandı. Ve bugün ilk darbeyi Orta Doğu Teknik Üniversite'sine indirdi.

Egemen sınıf, kapitalist şartlandırmanın dışında bir öğretim düşünemez, tedirgin olur. Onun içindir ki İdarî İlimler Fakültesinin bilimsel özgürlüğe sahip öğretim üyelerini değiştirmeye çalıştılar. Dekanın onayını alamayınca, değiştirmeye ondan başladılar.

Okulumuzun uyanık öğrencileri ve öğretim üyeleri çok iyi biliyorlarki Prof. Dr. Arif Payaslıoğlu'nun «fakültenin gelişmesini engellediği» gibi uydurma bir gerekçe ile dekanlık süresinin yenilenmemesi, bütün üniversite çapında yürütülecek bir temizlik ve ele geçirme kampanyasının başlangıcıdır. Şunu da çok iyi biliyoruz ki, girişimlerine şimdiden DUR denmezse, üniversitenin özerkliği sağlanmazsa amaçlarına ulaşırlar.

Ortaya konan çirkin oyunlara karşı direnen devrimci O.D.T.Ü.'lü öğrenci ve öğretim üyelerinin mücadelesini yürekten destekler keskin bilincimizin bu olayla daha bileneceğine inancımızı belirtiriz.

Devrimci Arkadaş,

Halka dönük, halktan yana öğretim üyelerini ve buna ilişkin olarak O.D.T.Ü. içindeki devrimci ağızları susturmaya kalkan mütevelli heyetinin kararlarına karşı ve Üniversitemizin tam özerkliği için sonuna kadar diren!

O.D.T.Ü.Ö.B.
SOSYALİST FİKİR KLÜBÜ

Birlik Partisinin Önergesi Reddedildi

Birlik Partisi Başkanı Ankara Milletvekili Hüseyin Balan tarafından, Elbistan olayları ile ilgi olarak verilen Meclis araştırma önergesi, AP lilerce reddedilmiştir. Hatırlanacağı üzere, geçen Haziran ayı içinde Elbistan'da AP liler tarafında kışkırtılan Nurcu ve ümmetçi bir grup, yetkili memurların da teşvikiyle aşıklar gecesinde hadise çıkarmışlar, ertesi günü de halkı galeyana getirerek Alevi vatandaşların üzerine saldırmışlardı. Alevilere ait dükkân, otel, eczane ve kahvehaneler yağma edilmiş, birçok alevi köylü ölüm derecesinde dövülerek, bıyıkları, sakalları yolunmuştu. Tam bir karşı hareket halindeki olay AP iktidarı tarafından örtbas edilmek istenmişti.

«Alevi-Sünni ayırımı yoktur» diyen AP li sözcüler araştırma isteminin altında ikilik yaratma çabası olduğunu ileri sürerek önergeyi reddettiler. Halen olayın etkisiyle Elbistan yörelerinde Alevi Sünni vatandaşlar arasında aynı düşmanlık havası aynı çevreler tarafından estirilmekte olmasına rağmen, benzeri olayları her gün şurda burda görülmesine rağmen, dayandığı gerici çevreleri ürkütmemek istiyen AP iktidarı bu ülkede sayısı on milyona varan bir kitleyi inkâr ve olayları örtbas etme çabasındadır. Bu gerçeği söyleyenleri bozgunculukla nitelemenin alışkanlığıyla konuşan Sükan şöyle demektedir :

«Biz tedhiş taraflısı değiliz. Rahatlıkla söylüyorum, tedhiş ve anarşi istiyenlerin maskesini bir gün düşüreceğiz. Onlar birgün mahkûm olacaklardır. Bu memlekette mezhep ayırımı yoktur.»

Biz söylüyoruz: Bu ülkede on milyona yakın Alevi vardır. Bu kitle kendi sosyal yaşantısı ve dinî inancı ile ülkesine ve devrimlere bağlı olarak yaşamak istemektedir. Bunu bozan, ve Diyanet işlerinin Nurcu kanadı ve AP partizanlarıdır.

Altan'ın Dokunulmazlığı

AKŞAM Gazetesi yazarı ve TİP İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın dokunulmazlığının ikinci kez kaldırılması, alt komisyonca kararlaştırılmıştır. CHP milletvekili Nermin Nefçi'den başka aleyhte oy kullanan olmamıştır. Altan'la birlikte dokunulmazlığı kaldırılan milletvekilleri Hüsnü Özkan ve Ali Karahan'dır. Ecevit'in de dokunulmazlığını kaldırmak üzere hazırlanan dosya devre sonuna bırakılmıştır.

Bilindiği gibi Altan'ın Meclisce kabul edilen dokunulmazlığının kaldırılması kararı, Anayasa Mahkemesince iptal edilmişti. Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılması Meclise gelince, devrimci anayasacı güçler tarafından büyük tepkiyle karşılaşacağı şüphesizdir.

AYLIK SANAT DERGİSİ

Edebiyat, tiyatro, sinema, müzik, resim ve her türlü sanat olaylarını yakından izler, inceleyerek okurlarına bildirir.

Sayısı 100 kuruş.

Yıllık abonesi 12, öğretmen ve öğrencilere 10 liradır.

P. K. 77, İSTANBUL

FAŞİST YUNAN CUNTASININ İŞKENCE METOTLARI

Yunan Tutukluları Polis İşkencesini Anlatıyor

«ORTAÇAĞDAKİ ATALARIMIZDAN BASKIN ÇIKTIK.»
İşkenceye tutulanları muayene eden bir doktor.

«VARLIĞIMIZIN HİÇBİR DEVRESİNDE, TARİHİMİZİN GADDARLIK KAYDETMEMESİNDEN DOLAYI ŞEREF DUYARIZ.»
(Albay Papadopaulos)

Papadopaulos
(Faşistlerin Başbakanı)

Lambroi
(İşkencecibaşı)

Yunanistan'da, geçen haftayı, ayrıntılı açıklamalar almak, bilgi verecekleri konuşturmak ve buradaki bütün iddialar üzerine delil toplamakla geçirdim. Aşağıda yazılı olanların en azından daha fazla araştırma yapmak için temel teşkil edeceğine inanıyorum.

CEDRİC THARNBERRY

Yunanistan, Avrupa İnsan Hakları Antlaşmasına dahildir. «Devletin varlığını tehdit eden ciddî ulusal tehlike» yüzünden, bazı maddelere aykırı davranmak zorunda olduğunu İnsan Hakları Komisyonu'na bildirmiştir. Bu durum, Komisyonca incelenmektedir. Ve Yunan Bakanları bana, 21 Nisan olaylarını haklı çıkaracak bir dava yaratmaya çalışacaklarını söylediler. Fakat Avrupa antlaşması üçüncü maddesinde şöyle diyor: «hiç kimse işkenceye, insanlık dışı, alçaltıcı muamele veya cezaya maruz bırakılamaz.» Ve hiçbir devletin bu maddeyi ihlal etmeye hakkı yoktur. Hatta ciddi bir ulusal tehlike var olsa bile.

Sansür, Yunan gazetelerinin, mahkemeyi anlatacağını söylemişti. İlk önce, bir televizyon kamerası ve birçok basın fotorafçısının mahkemeye girmesine izin verildi. Ama sansür sonradan fikrini değiştirdi. Yunanistan'da, suçlananların hiçbirinin ismi basılmadı. Suçlananların halini gören bir kimse bunun nedenini anlıyabilirdi.

Yunan basınında çıkan haberler sansür dairesince dikte ettirilmişti. Savunma yapılırken, sansür, basına bir gün önceki davayı yeni baştan yazmalarını ve kasıtlı makaleler yayınlamamalarını emrediyordu. Suçlananlardan birkaçı mahkemede kalkıp, büyük bir cesaretle, sorgu esnasında yapılanları anlatmağa çalıştılar. Hakim onları susturdu. Oysa ki, çoğunun, söylenecek daha pek çok şeyi vardı.

Yunanistan'da suçlamaların çoğunun dışardan emir alan komünistlerin marifeti olduğu söyleniyor. Bu yanlış birşey. Kurbanları ister komünist olsun isterse de komünist olmasın, barbarlık her yerde barbarlıktır. Fakat, konuştuğum 32 kişinin çoğu ne komünistti ne de komünizme yakın kimselerdi, üstelik Yunan komünistleri, Moskova'dan emir de almazlar.

Vatansever cephenin son bildirisi, A.B.D. ve İngiltere'nin, Yunan ızdırabına tepki göstermemesinin yanı sıra, Rusya'nın kaçamaklı davranışlarına da kesinlikle çatmaktadır. Gene aynı şekilde İskandinavya ve diğer batı ülkelerindeki «burjuva demokratların» hareketlerini öğmektedir.

Sorguya çekilenler:

Bu mahkemedeki sanıklardan bir kadın sabahın erken saatlerinde evinde yakalanıyor. Bouboulinas'a götürülüyor. Burada cunta üzerine bazı görüşleri kendisine empoze ediyorlar. Tecrit edilerek özel bir hücreye atılıyor. Hücrenin ebadı 0,5 metrekare, öyle ki, yere uzanmak imkânsız. Işık yok. Yeri çamur içinde. Ve bu çamur kurumasın diye gardiyanlardan biri arada sırada içeri su döküyor.

Sanığa ne ekmek ne de su veriliyor (sadece iyi kalpli bir gardiyan bir az su vermiş). Yüznumaraya gitmesine izin yok. Zaman zaman yukarıya sorguya çekilmeğe çıkartıyorlar. Sorguya çekenler ondan gerçekten de bilmediği bazı şeyler öğrenmek istiyorlar. Aşağıdaki işlemleri uygulamadan da sözlerine inanmıyorlar.

1) Sert ve esnek bir değnekle, falakaya çekiyorlar. Ağaçtan olmadığı bilinmekle birlikte, nasıl olduğunu öğrenemedim.

2) «Uzun ve ince» kum torbalarıyla dövüyorlar. Bu genç kadının çıplak mı yoksa elbisesi üstündeyken mi dövüldüğünü bilmiyorum. Aynı işkenceye uğrayan başka kişiler, çıplak dövülmüş. Kumtorbaları tatbiki hiç bir iz bırakmaz.

3) El ve ayak parmaklarının üstüne, bir çubukla vuruyorlar.

4) Sorguculardan biri kucağına oturup bacaklarının üst kısmını hareketsiz bırakırken diğeri de alt kısmını büküyor. Bu düzenli olarak, kırılma noktasına kadar, ama kırmıyacak şekide yapılıyor. (Dediklerine göre bir adamın da ayağını kırmışlar)

5) Sorgucular, saçlarından tutup kafasını duvara vuruyorlar. Bu, birkaç kez, uzun bir süre boyunca yapılıyor.

Bunlardan sonra, 12-15 kişinin bulunduğu bir genel hücreye götürüyorlar. Eziyet sona eriyorsa da, Asphalia'dan yani, emniyet polisinden birkaç kişi, hiçbir sebep olmaksızın, içeri girip, önlerine geleni dövmeye devam ediyorlar.

Sorgu esnasında yarı kilosunu kaybeden diğer bir kadın, Bouboulinas'da ve Atina'dan 5 mil uzakta, dağlarda bir yerde dövülüyor. Kafasına vurulduktan ve falakaya çekildikten sonra dağa götürülüyor. Bulunduğu yerin biraz ötesinde bir ev var. Çığlıklarını bastırmak için dövmeden önce ağzına tıkaç koyuyorlar. Bundan sonra yapılanları bilmiyorum.

Bir sanık da geceleyin Kessarani'ye götürülüyor. Eğer bilgi vermezse öldürüleceğini söylüyorlar. Biraz dövülüyor, sonra, sorgucular sanığın gözlerini bağlayıp etrafına ateş ediyorlar. Bu Asphalia'nın alışkın olduğu birşey herhalde. Selânik mahkemesinde olanlardan dördüne ve Theodorakis mahkemesinde olanlardan da birine ayni şey yapılmış.

Gene bir kadına, bu öldürme oyunu yapılıyor. Hem Bouboulinas'da hem de dağlarda dövülüyor. Saçlarını ve vücudundaki kılları tek tek çekiyorlar. Dağlarda dövmeden önce soyuluyor. Dövüldükten sonra, beş saat bu saç çekme işi devam ediyor. Bu arada Lanbrou'da kımıldayamasın diye baldırlarına oturuyor. Anladığıma göre Lambrou bu sorgulardan çok yorulmuş ve fizikman çökmüştür.

Irza tecavüz ve öldürme yolunda hiç bir iddia duymadım. Sadece bir öğrenci, Selânik'de polis tarafından vurulmuştu.

Değişik mahpus ve suçlara göre değişik sorgucular var. Teodorakis'in sorgusunda Asphlia'ın başı Lambrou, Balilus, Sponos, Malios ve Yanikopoulos bulundu. Başka iki sorgucu ise geçen ay oldukca amatör iki bomba atıcısı için kullanıldı. Bir kız öğrenciyi sorguya çekenler Gravarittis ve Karapannagotis'ti ve sorgu sonunda kızın kolları ve bacakları mosmor olmuştu.

Bu dövmeden ayrı olarak bu ikisi, kız öğrencinin göğsünden yakalıyarak bütün güçleriyle bükmüşler. Ve bildiklerini anlatmazsa kasıklarındaki kılları teker teker çekip kendisine yedireceklerini söylemişlerdi. Sanık onların bilmek istediklerini söylemedi. Bu sefer aynı tehditleri tekrarladılar. Onunla ayni odada kalan bir kız sorgudan döndüğünde kadını soyunuk halde gördüğünü anlatıyor.

Sorgucuların uzman yardımcıları da var. Kioupis adlı bir doktor en azından bir sorguda hazır bulunuyor. Görevi işkence sırasında işkence edilenlerin ölüm derecesine gelip gelmediğini söylemek. Aynı zamanda sorgudan sonra, mahpusları tekrar canlandırıp ikinci elektrikçi de başka bir işkence de hazır bulunuyor. Elimde birinci elden bilgi olmamakla birlikte onların genel görevleri üstüne birinci elden bilgi edinebildim. Bunu doğrulayan bıı sürü de kanıtlar gördüm. Birisi şöyle anlattı.

«Bir gece bir adamı içeri getirdiler. Adamın ancak dizlerine kadar olan kısmını görebiliyorduk. Odada adamla beraber iki muhafız vardı. İkisi de koridorda bekliyordu. Bu olay geçen eylül ayının son günlerinde oldu. Yerde demirin sert kazıntı seslerini duyuyordum. Gece bir düğmenin açılmasıyla motor gürültüsü etrafı doldurdu. Bir çok kez polisin doktorunu ve makinistini gördük. Feryatlar duyduk. Bu döğülen insanın feryadına benzemiyordu. Bir başka özellik vardı bu bağırtılarda.

«Aynı odadaki bir uzman (adını ve mesleğini de biliyorum) bu feryatların elektrik şokuna tutulan bir insanın feryadı olduğunu söyledi. Sorgucunun «konuşacaksın, konuşacak mısın?» sesini duyuyorduk. Bu, gündüz 10.30 dan gecenin 4.30'una kadar sürdü. Aynı işlem aynı adama tam dört gün uygulandı. Aynı adam olduğundan şüphem yok ama yemin edemem. Bundan sonra bir başka insan getirdiler. Uyumuştuk. Oda Teodorakis'in bulunduğu odaydı. Makina getirilince Teodorakis'i dışarı çıkarmışlardı. Teodorakis'in olduğunu iyi biliyorum. Çünkü beraber şarkı söyledik ve konuştuk.»

Daha buna benzer bir sürüsü var. Ancak Lambrou'nun işaretine göre bu işlemler değişiyor. Böyle işkencelere tabi tutulan bir sürü insan var ve bunu, işkenceleri gizleyemezler, çünkü kurbanları tanınıyor.

Aspfalia'nın şimdi bile benim kaynaklarımı bulamıyacağını söyleyemem. Hatta kolaylıkla bulacaklarını sanıyorum. Ama onların, ya da ailelerinin bunun üzerine sorguya yeniden çekilip çekilmiyeceklerini öğrenmek isterim.

Bu sorguya çekilenlerin çoğu geçen haftaya kadar Atina'da uzun zamandan beri yalnız başlarına hücrede tutuluyorlardı. Örneğin, Costa Filinis ağustos ayından beri, üç aydır geçen haftaki sorgusuna kadar tek başına hücrede kalmıştı. Bu süre içinde, görünürdeki arâzı Asphalia tarafından kırılmış iki dişten ibarettir.

Filinis, Teodorakis gibi, Yunan politika çevrelerinde pek çok tanıdığı olan biridir. Kendisi komünistir ve uzun yıllar Ege Adalarında sürgün yaşamıştır. Onu sorguya çekmemişler. Çünkü bana söylediklerine göre, anlamsızmış. İç harp sırasında tam bir hafta dövüldüğünü söyledi. Sorgusu sırasında tek kelime söylememiş. Hatta kendisine sorgucular «günaydın» bile dedirtememişler. Öyle görünüyorki Asphalia hesabını iyi biliyor. Tanınmışlara yanlış davranmıyor. Örneğin Teodarakis, dışarda olduğundan daha emniyetli. Kanımca, Cuntanın halk önünde yargılamadan korktukları üç hasım var: Sağdan Vlachon, merkezden Andreas Papandreou ve soldan Teodorakis. Bunların yargılanmasının dış basına ulaşması istenmiyor.

Atina duruşması bütün tedbirlere rağmen bir fiyasko olmuştur. Albay Papadopoulos duruşmanın açılmasından önce yabancı basına öğle ziyafeti vermiş olmasına rağmen isteğine ulaşamamıştır. Konuştuğum her yabancı gazeteci, Cuntaya karşı düşmanca bir tavır içinde idi. Her gazeteci sorularını Cuntayı tenkit eder şekilde soruyor, cevapları da ilgisizlikle karşılıyordu.

Bu yazdıklarımın tam tamına doğru olduğuna yemin edemem. Ancak elde ettiğim bilgilerin bu gerçeklere çok yakın olduğuna inandığım için yayınlamaktan çekinmiyorum.

Yunan Anayasasının 18. maddesi işkenceyi kesin olarak yasaklamıştır. Cunta Hükümeti yazılanları ne yalanlıyor, ne de doğruluyor, açıklamaları yapmaktan kaçınıyor. Bu işkencelerin mazereti ise şöyle: Bomba atanlara böyle davranılır.

Mihri Belli'nin Konuşması

Hafta başında, Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği, Fakültenin geniş yemek salonunda bir söyleşi düzenledi. «Bugünün Türkiyesinde Devrimci Eylem Nedir?» konusundaki bu söyleşiye çok sayıda dinleyici katıldı. Gerek konusu, gerekse konuşmayı yapmak üzere çağrılan kişinin bu konuda yetkiyle konuşacak bir kimse olması yönünden, söyleşi, çok ilgi topladı. Söyleşinin bir özelliği de, konuşmacı Mihri Belli'nin Türkiye'de 23 yıl sonra ilk defa bir topluluk önünde konuşabilme imkânını bulmasıydı. Öğrenci Derneği Temsilcisi, toplantıyı açarken bu noktaya şöyle değindi:

«Şimdi, antiemperyalist mücadele dâvamızı içtenlikle savunan bir değerli sosyalisti dinleyeceğiz. Antiemperyalist fikirlerine bizim de katıldığımız Sayın Mihri Belli'nin adını, 1940'ların karanlık ortamında bir pırıltı gibi görüyoruz. İleri Gençlik Birliği önderlerinden Mihri Belli, o günlerin Nazi - Faşist baskısı altında, 100 - 150 ilerici ile giriştiği hareketle, devrimciliğini somut olarak eyleme dökmüş bir solcudur. Fikir özgürlüğünün olmadığı, fikre kilit vurulan ve şoven milliyetçilikle ırkçılığın kol gezdiği azgın bir ortamda, ne denli zorluklar içinde mücadele edildiğini düşünüyoruz. İşte bu baskılar altında bugüne dek, mücadelesinde azimle yürüyen Sayın Mihri Belli'ye saygı duymamak, eylemciliğe ve Türk soluna ihanetten başka bir şey değildir. Biz kendisini aramıza çağırmakla Türk solu hareketine ve fikir özgürlüğüne yeni bir hizmet yaptığımıza inanıyoruz. Antiemperyalist mücadeleyi bütün milli güçlere açık bir mücadele olarak savunan Sayın Mihri Belli'ye, çağırımıza uyarak bir konuşma yapmayı kabul ettiği için teşekkür ediyoruz.»

■

Mihri Belli, «Bugünün Türkiyesinde Devrimci Eylem Nedir?» Konulu söyleşisine, «gerici bir iktidara karşı antifaşist bir direniş gösteren ve duvarlarında kurşun izleri taşıyan bir fakültenin öğrencilerine böyle bir konuda hitap etmek benim için mutluluktur» diyerek başladı. Devrim'in bir üretim biçiminden, başka bir üretim biçimine geçiş olduğunu belirterek, insanlık tarihindeki 5 ana üretim biçimi ve Asya Tipi Üretim Biçimi üzerinde kısaca durdu. Ve, her devrimin değişik nitelikte bir devrimci eylem çizgisinden geçtiğini belirterek, sözü, Türk toplumunun bugününe getirdi. Özetle şunları söyledi:

«Amacımız, sorumluluğumuzu yerine getirmek için, toplumumuzu doğru tahlil ederek, doğru devrimci eylem çizgisini saptamak ve bu eylemi yerine getirmek olmalıdır.

«Çağımızda iki tip devrim görüyoruz: Biri millî demokratik devrim, öteki sosyalist devrim.

«Milli demokratik devrim görevi, ülkeyi egemen, tam bağımsız ve demokratik bir ülke durumuna getirmektir. Şehir ve köy küçük burjuvazisi dahil, bütün millici güçlerle bu görevi yerine getirmek önümüzdeki ilk devrimci adımdır.

«Sosyalizm bağımsız bir ülkede olur. Sosyalizm şiarları atabilmek ve iç sömürüyü kaldırmak için bir ülkenin bağımsız olması gerekir.

«Emperyalizme ve işbirlikçi sermaye çevrelerine karşı, dış ticaretin, bankacılığın, sigorta şirketlerinin millileştirilmesi şiarı, sosyalist şiar değildir; toprak reformu sosyalist şiar değildir. Bunlar milli demokratik devrim şiarıdır. Bu, geçilmesi zorunlu bir aşamadır.

«Önümüzdeki devrimci görevi kime karşı, kimlerle beraber yerine getireceğimizi bilmemiz gerek. Şüphesiz, milli burjuvazi, ancak güçlü bir halk hareketi karşısında milli nitelik alır. Fakat biz, milli burjuvaziyi daima kazanmaya gayret ederiz. Başarırız, ya da başaramayız; ama bu işte başarı kaydetmek için çaba gösteririz. Eğer saflarımıza alamıyorsak, hiç değilse düşmanın kucağına itmeyiz...

«Sosyalistiz diyoruz. Biz kimiz? Gelişimiz itibarıyla çoğunluğumuz küçük burjuvaziden gelmiyor muyuz? kaçımızın babası madende çalışıyor? kaçımızın babası fabrikada tezgâh başında çalışan eli nasırlı işçidir? Biz daha sola gelebildiysek küçük burjuva bürokrasisinden önemli çevreler niçin daha tutarlı bir devrimci tutumu benimsemesin? Bu zümre milliyetçidir. Ve milliyetçilik de çağımızda devrimci bir potansiyeli temsil eder. Bu devrimci potansiyeli hesaba katmadan taktiğini saptamaya kalkmak kadar yanlış bir tutum düşünülemez.

«Sosyalist, sosyalist devrimi yapar; burjuvazi de burjuva demokratik devrimi» görüşü kesinlikle yanlıştır. Çağımızda burjuvazi devrim yapamaz. En elverişli şartlarda, güçlü bir halk hareketi karşısında, demokratik devrim saflarına, o da bir süre için katılabilir, okadar. Sosyalistler ise hem demokratik devrimi hem sosyalist devrimi gerçekleştirmekle yükümlüdürler.

«Burjuva devrimi burjuvaziden çok emekçilerin çıkarına olan bir devrimdir» der bir büyük düşünür. Bu böyledir çünkü demokratik devrimin sonuna kadar vardırılması emekçileri kendi öz kadar vardırılması emekçileri kendi öz devrimlerinin, sosyalist devrimin eşiğine ulaştırmış olacaktır. Oysa sosyalist devrimin eşiğine varmak burjuvazinin hiç işine gelmez. Onun için bu sınıf, devrim yolunu bir süre için, tutsa bile, yarı yolda oyun bozanlık etmesi mukadderdir. Küçük burjuvazi için, küçük burjuva bürokrasisi için durum değişiktir.»

Mihri Belli bundan sonra, kendisine sorulan sorulara karşılık olarak şu açıklamaları yapmıştır:

«Kimin durumu uygunsa TİP'e girmeli ve bu örgütü adına lâyık bir sosyalist örgüt durumuna getirmek için olanca gücüyle çalışmalıdır...

«En gerici bir parlamentoda bile sosyalistler çalışırlar. Ama bu öteki eylem biçimlerinin küçümsenmesi anlamına gelmemelidir. Devrimci odur ki, devrimci eylemin her biçimini hakkıyla yerine getirmesini bilir. Anayasanın bize tanıdığı hak ve özgürlükleri son katresine kadar emekçi halkın yararına kullanmasını bilir...

«Hepimiz demokratik devrimde en devrimci partinin devrimin başında olmasını isteriz. Ama bu işler istekle, iddia ile olmuyor. Kim güçlüyse o hegemoniyasını kurar.

Aşağıdaki satırlar, 26 Temmuz'da Las Villas eyaletine bağlı Santa Clara'da, Batista diktatörlüğüne karşı silâhlı mücadelenin başladığı Moncada'nın on ikinci yıldönümünün kutlanışında, Fidel Kastro'nun yaptığı konuşmadan özetlenmiştir.

Fidel Konuşuyor

Bugün devrimci gücün yönetimi altında, kimin hastahanelerde iyileşmek için nüfuz kullanması gerekir? (Bağırışlar: hiç kimsenin) Kim eğitim görebilmek için nüfuzlu kişilere gerek duyuyor? (bağırışlar: hiç kimse) Kimin bir öğretmen tayini veya bir yolun yapılması için yalvarmak üzere, devlete bir heyet göndermeğe ihtiyacı vardır? (Hiç kimsenin bağırışları) Kimin herhangi bir nüfuz kullanmaya ihtiyacı vardır? Hiç kimsenin!

İşte bu o düzenle bu düzen arasındaki çok büyük bir farktır. Ve o aptal, o kör düşmanlarımız, bu öğleden sonraki manzarayı bir parçacık görebilselerdi iyi olurdu. Çünkü halkın gücünün bir temsilcisi olan, halkın şevkinin bir görüntüsü olan ve bu toplantıyı kürsüden görme şansına sahip olan biz, herbirimizin oradan görmesinin mümkün olmadığı, belki buradan çekilmiş bir resimde görebileceğimiz şeyi, burada durup göremediğimiz için üzüntü duyuyoruz. Fakat bir resim buradan neye baktığımızı nasıl gösterebilir? Okul öğretmenlerini öldürmek üzere katiller gönderenler bunu görebilselerdi, Conrado Benitez'i öldürttükleri yerin hemen yanıbaşında, 6.000 gencin öğretmen olmak üzere okuduklarını görebilselerdi iyi olurdu. (Alkışlar). Halkımız arasında yaratmak istedikleri terörün sonuçlarını, cinayetlerinin ne kadar ucuza gittiğini, paralarının ne kadar az faydalı olduğunu, silâhlarının ne kadar yararsız olduğunu görebilselerdi iyi olurdu.

Bu yolla hayallerini bir defada, tümden yıkmak iyi olurdu. Devrimin geri gitmesinin mümkün olmadığını, devrimin ülkemiz tarihinin yıkılmaz bir gerçeği olduğunu ve halkımızın, yalnızca düşmanlarımızın yolumuza diktiği bütün ekonomik engelleri geçebileceğini değil, fakat düşmanın başlatmağa cesaret edeceği bütün saldırılara karşı koyabileceğini onların da anlaması ne iyi olurdu. Ve anlamalıdırlar ki, bizim halkımız, eğer bu ülkeyi istilâ edip zaptetmeye kalkışırlarsa düşmanına karşı bir yıl, on yıl, yüz yıl savaşmaya muktedirdir.

Bu bakımdan dünyanın bütün insanları Güney Vietnam halkına karşı - dünyaya olağan üstü bir ders sundukları için - sonsuz derecede müteşekkir olmalıdırlar. Güney Vietnam halkı, yüzlerce Yankee bombardıman uçağına, on binlerce Yankee askerine karşı koymakta, emperyalistleri yenmektedir. Ve onlara, ülke ne kadar ufak olursa olsun, devrimci halkı yenebilecek büyüklükte bir askerî gücün olamayacağını, mücadele etmeğe karar veren ufak bir ülkeyi yenmeğe tüm modern teknolojinin, bütün bombardıman uçaklarının ve tüm ekonomik kaynakların yetmiyeceğini, öğretmektedirler.

Bizim halkımız da dersler vermiştir, ayni şevki her zaman göstermiştir, fakat Güney Vietnam örneğine baktığımız zaman hepimiz bir hayranlık duymaktayız, hepimiz heyecanlanmaktayız. Ve buradan, Las Villas'ın yıkılmaz tabyasından, Vietnam savaşçılarına bağlılık ve dayanışma mesajı gönderiyoruz: gençleri ölmesini bilen, emperyalist ateş birliklerini titremeden karşılayan, aman dilemeyen, «ülkemiz yaşasın» diyen, «Emperyalizme ölüm, yaşasın Devrim, yaşasın özgürlük» diye bağıran bu kahraman halka bağlılık ve destek mesajımızı gönderiyoruz. (Alkış) Çünki bu kahraman insanlar, ağır bir bombardıman altında bulunan bu kahraman halk, yalnız kendileri için değil, aynı zamanda bizler için de savaşıyor ve ölüyor. Şu veya bu şekilde emperyalistler tarafından tehdit edilen bütün insanlar için çarpışıyorlar ve ölüyorlar. Emperyalist saldırıyı durdurmak için, emperyalistlerin saldırıcılığına engel olmak için, çarpışıp ölüyorlar. Umutsuz bir şekilde emperyalistler daha fazla asker göndermekten söz ediyorlar. Fakat bu emperyalistler halkların kurtuluşunu nasıl durdurabilirler? Emperyalistler dünyanın her yanında devrimleri nasıl bastırabilirler? Asya'da Afrika'da, Latin Amerika'da devrimleri aynı anda ezmeye yetecek kadar ne uçakları, ne de askerleri vardır. (Alkışlar)

Emperyalistler, güçlü silâhlara sahiptir; büyük ekonomik ve askerî kaynakları vardır, fakat insanlığı kökünden yok edemezler. Devrimi ezmek için dünyanın üçte iki halkını ezmeleri gerekir, Asya'nın bütün insanlarını ezmeleri gerekir; Asya'da özgürlüklerini koruyan veya özgürlükleri için çarpışan tüm halkları ezmeleri gerekir; Latin Amerika halklarını yok etmeleri gerekir.

Çünki, emperyalistler Vietnamdaki baskılarında tıpkı, insanları korkutmak, onları yıldırmak üzere Santa Domingo'ya burunlarını soktukları gibi inat etmektedirler. Fakat halklar, emperyalistlerin yüzsüzlüğünü anlıyorlar: ki, onları Vietnam'a burunlarını sokmağa sevkeden, güçsüzlükleri ve korkularıdır. Aynı nedenler emperyalistleri Santo Domingo'ya karışmaya, Küba'yı tehdit etmeye, (Güney) Amerika'nın neresinde bir devrim patlak verirse, oraya karışmaya, tehdit etmeye sevketmektedir.

Fakat emperyalistler Latin Amerika ülkelerinin tümüne birden nasıl karışabilir? Bugün Santo Domingo'ya müdahale ediyorlar, yarın Peru'ya müdahele etmeleri gerekir, öbür gün Guetemala'ya; bir sonraki gün de Brezilya'ya karışmaları gerekebilir. Ve bir gün kendilerini bütün kıtaya müdahale etmekle zorunlu bulacaklardır; ve oraların dağlarında, ormanlarında, nehirlerinde ve şehirlerinde yok olacaklardır.

Emperyalizmin bu davranışı bizim için bir tehlike taşımaktadır. Çünkü bu emperyalistler Küba'nın ortadan kaldırılması gerektiğini, Küba'yı yok etmenin Lâtin Amerika'da devrimi yok etmek demek olduğunu söylüyorlar. Bütün bunlara cevap olarak gerçekte şunları söylemek gerekir; bir defa, Küba ortadan kaldırılamaz; ve ikinci olarak da, Küba örneği asla yok edilemez.

Ülkemizi istilâ etmek için Emperyalistlerin büyük tehlikeleri göze almaları gerekir. İlk önce, beynelmilel nitelikte, önceden görünmesi mümkün olmayan sonuçların riskini göze almaları gerekir, ve sonra asla sona ermiyecek bir mücadele riskine gireceklerdir. Çünkü sahip oldukları bütün birlikler -ihtiyatları bile çağırsalar- Küba halkını boyun eğdirmeye yetmiyecektir. (Alkışlar) Milyonlarca Küba'lının karşı koyuşunu ezmeye yeterli olmıyacaktır. Ayrıca -biliyoruz ki- Küba'yı ezmek, Latin Amerika'da devrimi ezmek demek değildir.

Latin Amerika'da, Afrika'da, Asya'da ve dünyada zülmun varolduğu her yerde devrim, Küba olsun veya olmasın, Küba devrimi olsun veya olmasın, kaçınılamaz.

Tabii ki, Küba devrimi, buna bir hız vermiş, ilk örneğini ortaya koymuş, bir dayanışma örneği göstermiş ve manevi bir cesaret vermiştir. Ve bu örneği ezme yolu yoktur. Ne kadar çaba sarfederlerse etsinler, ne kadar öfkelenirlerse öfkelensinler; veya ne kadar ücretli askerî birlikler hazırlarlarsa hazırlasınlar veya nasıl tehdit ederlerse etsinler, Yankee Emperyalistleri Latin Amerika'nın, şimdi veya sonra, kurtuluşuna engel olamazlar. Ne kadar öfkeli olurlarsa olsunlar, Vietnam'ın kurtuluşuna veya Asya'da ezdikleri diğer halkların kurtuluşuna set çekemezler. Bu kaçınılmaz bir sondur. Biz burada bunu ilân ediyoruz; ve ilân etmekten çekinmiyoruz. Bizim, (gerçekleşmesi mümkün olmayan) hayallerimiz yoktur; risklerden ve tehlikelerden bağışık olduğumuzu sanmıyoruz. Emperyalizmin -güçsüzlükleri nefretleri ve umutsuzlukları içinde- ülkemize karşı herhangi bir zamanda başlatabilecekleri bir saldırıdan bağışık olduğumuzu da sanmıyoruz. Bizim boş hayallerimiz yoktur. Biz bu riskleri bilinçli olarak göze alıyoruz. Ve pek tabiidir ki, bu tehlikelere karşı hazırlanıyoruz.

Ve, bu risklere karşı her zaman daha iyi bir şekilde hazırlanmak bizim görevimizdir. Lâtin Amerika'da devrimci hareket geliştikçe, emperyalistlerin nefretleri bizim karşımıza yığılacaktır. Lâtin Amerika'da devrimci hareket geliştikçe, Emperyalistler bizi daha çok suçlu bulacaklardır. Latin Amerika'da devrimci hareket geliştikçe, tehditler ve tehlikeler artacaktır. Fakat, bundan dolayı biz Latin Amerika halklarına, «durun devrim yapmayın, çünki bizi tehlikeye düşürürsünüz» demiyeceğiz. Hayır (tam aksine) Latin Amerikalı devrimcileri mücadeleye teşvik etmekteyiz; (Alkışlar) Latin Amerikalı devrimcileri bizim örneğimizi izlemeğe teşvik ediyoruz, ve tehlikeyi seve seve göze alıyoruz. Latin Amerika halklarına, devrim olanağını; ve tehditleri, tehlikeleri ve riskleri umursamadığımızı gösteriyoruz.

Şüphesiz çabalarımızın meyvelerinin yok olmasını istemeyiz. Ülkemizin iyiliği güvenliği ve geleceği için, çetin bir şekilde çalıştık; bundan dolayı tehlikeden korkmayız, bunun için tehlikelerden kaçmayız. Küba'nın bir tehlikeye atılmasına, emperyalistlerin bizi tehdit etmesine rağmen, biz devrimi istiyoruz, Latin Amerika halklarının kurtuluşunu diliyoruz. Biz bencil bir şekilde zaferlerimizin zevkini çıkarmak için durmayız, biz Latin Amerika halklarının da aynı zaferlere sahip olmasını diliyoruz. Biz Latin Amerika halklarının bizim örneğimizi izlemesini istiyoruz, çünkü ayrıca biliyoruz ki, halklar ayaklandı mı, artık onları kimse durduramaz. (Alkış)

OAS (Amerikan ülkeleri örgütü) ne işe yarar? (Bağırışlar) Ülkelerin iç işlerine karışmak hakkı mıdır? Bu karışmanın ne faydası olacak? Emperyalistler, OAS'ın herhangi bir ülkede devrime karşı askerî müdahalesi üzerinde anlaşmaya vardığını ileri sürüyorlar. Bu andlaşmaların faydası nedir? Emperyalizmle birlikte, emperyalistler tarafından halkları sömürmek ve ezmek için kullanılan kurumlar ve örgütler parça parça edilirse, OAS'ın ne faydası olacaktır? Devrim geliştikçe OAS'la birlikte askerî kastlar yıkılacaktır, feodal oligarşiler devrilecektir. Devrim kaçınılmaz olarak gelişecektir, çünkü bu tarihin bir yasasıdır.

Dünya yaşantısının bu anında bizim görevimiz nedir? Çünkü dünya, tarihinin en olağanüstü anlarını yaşamaktadır halen. İnsanlaı arasında adalet dileğinin evrensel uyanışını yaşamaktadır. dünya. Bizlerin türlü yollarda çalışması gerekmektedir. İlk önce, halkımızın devrimcilik bilincini daha da geliştirmeliyiz, silâhlı kuvvetlerimizi ve koruma araçlarımızı güçlendirmeliyiz; devrimin sosyal ve ekonomik amaçlarına ulaşmak için iktisadî alanda çetin bir şekilde çalışmalıyız. Bu, çeşitli cephelerde çalışmamız demektir. Ekonomik alanda ilerlemek, devrim için gereklidir. Bu, devrimi politik manevi ve askerî bakımlardan daha güçlü kılacaktır. Sonra, halkı ideolojik olarak geliştirmeliyiz; bu da bizi daha güçlü yapacaktır. Ve ayrıca, halkımızın çarpışma araçlarını arttırmalıyız.

Böyle bir günde bazen kendi kendimize sorarız; biz mi halka bir mesaj getireceğiz, onlara yeni bir şey söyliyeceğiz, yoksa halk mı bize haber verecek, yeni bir şey söyleyecek? Çünkü burada konuşan kim, siz mi, biz mi? Şeklen biz, gerçekte (ise) siz. Çünkü Devrime yeni bir hız verecek olanlar sizlersiniz; ruhumuza ve kafalarımıza taze enerji, yeni bir ateş ve devrimci bir ilham verecek olanlar sizlersiniz (Alkışlar) Sanki her yirmi altı Temmuzda devrime ve devrimci liderlerine yeni bir hız vermek üzere, halk toplanıyor ve gücünü gösteriyor.

Çünkü burada tarihi incelemek üzere veya tarihten konuşmak için toplanmıyoruz; geçmiş tarihi anmak için de toplanmıyiruz. Yeni bir tarih yazmak için toplanmıyoruz. Biz yürüyüşe bu güçle- toplanıyoruz. Yalnızca bir kaç kişi, yalnızca bir düzine veya yüz kişi kadar olmadığımızı, tarihi yazmak üzere yürüyüşte olan tüm halk olduğumuzu, tarihi diğer insanların yazmış olduğu gibi yazdığımızı, bizimde onların fedakârlıklarla, kanla yazdıkları gibi yazacağımızı söylemek için toplanıyoruz. Bugün Dominikliler ülkelerinin tarihlerini kanlarıyla yazıyorlar. (Alkışlar) Venezuella'lılar, Kolombiyalılar, Peru'lular, Guetama'lılar kanlarıyla yazıyorlar tarihlerini; Kongolular kanlarıyla yazıyor! Fedekârlıklarla ve kan ile yazıyor halklar tarihlerini (Uzun alkışlar ve Fidel! Fidel! Fidel! bağırışlar) Ve kimlerdir onlar, kanlarımızı dökenler kimlerdir? Yolumuzu engellerle dolduranlar kimlerdir? Dominiklilerin kanlarını akıtanlar aynı kimselerdir; Vietnamlıların kanlarını dökenler aynı kişilerdir; Kongo'luların kanını dökenler aynı kimselerdir. Bunlar daha iyi yaşantı diliyen, kültür isteyen, barış isteyen, sağlık isteyen, dürüstlük isteyen, özgürlük isteyen halkların kanlarını akıtan kimselerdir. Bunlar halkın kanını akıtmadan, başkalarının çalışmalarını yutmadan, alın terleri üzerinde güçlenmeden yaşamayan sömürücülerdir. Ve böylece halklar kendi tarihlerini fedakârlıklarla, güçlüklerle, kanla yazarlar ve bu fiyatı öderler (Alkışlar). Ve biz tarihimizi bu şekilde yazdık. Devrim bir bağış değildir; Devrim yalnızca bütün bir halkın gösterdiği bu çabanın, bu fedâkarlığın, döktüğü kanın bir meyvasıdır. Ve böyle olmakta devam edecektir. Yolun ne kadar uzun çıkacağı önemli değildir; mücadelenin -bizim ve diğer halkların mücadelesinin- zorluğu önemli değildir. Düşmanlarımız güçlüdür, fakat halklar daha güçlüdür (Alkışlar). Engellerin büyüklüğü önemli değildir; halkın bu engelleri aşma dileği daha büyüktür. Kültür eksikliğimizin büyüklüğü önemli değildir; halkımızın blmek ve öğrenmek susuzluğu daha büyüktür. Az gelişmişliğimizin, fakirliğimizin ve ekonomik gerliğimizn büyüklüğü öneml değildr; halkın yaratıcı iş gücü daha büyüktür. Kültür eksikliğimizin büyüklüğü önemli değildir; halkımızın bilmek ve öğrenmek susuzluğu daha büyüktür. Az gelişmişliğimizin, fakirliğimizin ve ekonomik geriliğimizin büyüklüğü önemli değildir; halkın yaratıcı iş gücü daha büyüktür. Ve halkın yaratıcı iş gücüyle ekonomik geri kalmışlığımızı yeneceğiz, fakirliğimizi yeneceğiz. (Alkışlar) Halkın -devrimciler tarafından devrimcilik ruhuyla yönetilen- yaratıcı iş gücüyle, fedakârlıklar karşılığında, güzel bir anavatan kurmağa devam edeceğiz (Alkış). Yarının dünyasını kurmağa, içinde şimdiden gençlerin yetişmeğe başladıkları, örnek bir dünya kurmağa devam etmeliyiz.

Gençliğimizin özü şimdiden parlamaktadır ve bunu eylemleriyle bize göstermektedirler. Dün aynı meydanda bunu gördük; bugün burada bulunan ve öğıetmen olmak üzere çalışan 15.000 gencin bir kısmını teşkil eden bu gençlerde yine görüyoruz. Bunu geleceğin öğretmenlerinin şevkinde görüyoruz; onları çalıştıran şevkte görüyoruz. Derlerki orada, o okulda ne güneş ne gölge onların çalışmalarını etkilemez; bir işe başladılar mı, o okulda ne soğuk ne sıcak ne yağmur ne de kuraklık kalmaz; bazı makineler kırıldıysa ve işi de bitirmeleri gerektiyse, kayaları balyozla kırarak işi bitirirler. Bizim umutlarımız bu nesildedir; bu şevkle tarlalarda ve şehirlerde çocuklarımızı eğitecek olan, ve bu şevki her zaman gelişecek olan, bu nesildedir. Ve böylece eriştikleri düzey -ki bizimkinden daha yüksek olacaktır- kendi yetiştirdikleri tarafından geçilecektir. Ve tüm engelleri aşarak bu vatanı, bu ülkeyi kuracağız. Bunu yapabileceğimizi

George Lawton'un gazetemiz için hazırladığı aşağıdaki yazısı, yurdumuzda hemen hiç kimsenin aklına getiremiyeceği bir gerçeği delillendirmektedir : Amerikan Emperyalizmi, İngiltere'yi bile kıskacına almıştır! O İngiltere ki, Sanayî Devriminde başı çekmiş, İkinci Dünya Savaşına kadar emperyalizmin bayrağını en önde taşımıştır! «Güneşin batmadığı ülke» hakkında, günün birinde SÖMÜRGE İNGİLTERE başlıklı bir yazı ile karşılaşırsak, bizim gibi geri kalmış bir ülkenin aynı gün ne durumda olabileceğini bir düşünelim bakalım...

SÖMÜRGE İNGİLTERE

GEORGE LAWTON

İngiltere'de Amerika'nın kontrolünde olan 1600 şirket vardır. 5 sene içinde İngiliz sanayi ürününün 5'de biri, Amerikan sermayesinin nezareti altında üretilecektir. Bugün, iş gücünün, her 17'de biri Amerikan patronlarına çalışmaktadır. Sadece İskoçya'da 55,000 işçi çalıştıran 80 Amerikan şirketi vardır.

1914'de 4000 milyon poundluk, dış yatırımı olan ve faydasız bir çaba içinde halâ «dünya bankeri» rolünü oynamakta ısrar eden İngiltere için, bugünkü durumu görülmemiş bir deney ve sömürücü rolünden sömürülen rolüne geçiştir.

Yabancı sermaye almak nasıl bir şeydir acaba? Bu, kişinin toplumdaki durumuna bağlıdır. Eğer işçiyseniz, ister Amerika'da otursun ister İngiltere'de, patronun, sendikanızdan hiç hoşlanmadığını göreceksiniz. Ayrıca Amerikan hayırseverleri, ülkelerinde elde edecekleri kârdan daha yüksek bir kâr hızı aradıkları ve buldukları için, sizin en sıkı bir şekilde çalışmanızı sağlamak için elinden geleni yapacaktır. Bu sürecin bir sonucu Manchester yakınında küçük bir kasaba olan Stockportêda ki sert grev olmuştur. İşçilerle yapılan görüşmeler göstermiştir ki, İngiliz olsanız bile, hür teşebbüsün sermaye ihracı tarafından sömürülmek hoş bir şey değil.

Sosyalist kelimesini bile ağıza alınmaz gözüyle bakan işçi hükümeti, ABD sermayesinin İngiliz ekonomisi ve İngiliz işçisi üzerinde gitgide artan etkisini, haklı çıkarmak için, yeni gelenlerin, özellikle İskoçya gibi geri bölgelerde «yarattıkları» işleıden söz ediyor.

İskoçya'nın Amerikan Sermayesi akınına açılması, Liberal, Muhafazakâr, işçi, bütün kapitalist hükümetlerin, İskoçya'yı, Karl Marx'ın çok doğru tarif ettiği gibi, İngiltere'nin ve onun hakim sınıfının bir eyaleti olmaktan kurtaramadıklarını, kabul etmekten başka bir şey değildir.

İngiliz işçileri Amerikan yatırımcılarına satıldılar. Atlantik'in öte yanında durgunluk tehlikeleri, İngiltere'deki Amerikan işlerini yönetenler tarafından durdurulmuşken, işçiler acı acı, onların ve sadece kâr kriterine dayanan yönetim tekniklerinin getirdiği sonuçların farkına varıyorlar.

İstilânın duracağına dair daha hiç bir işaret yok. İngiliz işçileri, dev Rootes Motor grubunun Chrysler'in eline geçmesini, direktörlerinin çoğunun Amerika'lı yapılmasını ve Fransa'nın Sinca'sına bağlanmasını yakından izliyorlar. Görülüyor ki, İngiltere sadece bir imparatorluk kaybetmekle kalmayıp, hızla bir Amerikan gemisi, ABD'nin bir yüksek kâr sömürgesi olmaktadır.

biliyoruz! (Alkış) Bunun için döktüğümüz terlerin önemi yoktur. Maloldu-ğu tehlikeler de önemli değildir. Yaptığımız ve yarattığımız, gelecekle aynı doğru üzerindedir. Çalışmamızın meyveleri üzerine yönelen tehditler bizi tedirgin etmiyor. Bir kere yapmış olduğumuzu, bir defa daha ve gerekli olduğu kadar yapmağa muktediriz.

Bombalarla, uçaklarla veya silâhlarla hiç bir zaman yok edilemiyecek bir şey vardır; yıllanmış bir askerde olduğu gibi yok olmayan bir şey... Bu koşullar, bu nitelikler askeri kıdemli yapar; ve yıllanmış bir kıdemli askerdeki gibi, heybetli bir askerdeki gibi, savaşlarda yok olmaz, aksine gelişir. Yıllanmış ve kıdemli bir halk olarak, bizim halkımızın şevki savaşlarda zayıflamaz, devrimci özü güçlenir. Taştan yapılamayan bir şey vardır. Bir fabrika taştan yapılır, sulama kanalları, yollar taşla yapılır. Taşlarla tırnaklarla veya çimentoyla yapılmıyan bir iş vardır; bu bir halkın kurduğu, aldığı, eğitim ve kazandığı bilinçtir. Halkın geliştirdiği yetenekler görünmez, fakat varolurlar ve yaralanmaları mümkün değildir.

Burada mevcut olan maddî her şey yok edilebilir, materyal ile bir çok hayata son verilebilir; fakat hiç kimse halkımızın ruhunu öldüremez; kimse tarihimizi, halkımızın gösterdiği örneği, halkımızın bilincini yok edemez; halkımızın olağanüstü gücünü, hayranlık doğuran insanlığını, şevkini, iyimserliğini, gücünün çimentosu olan karakterini hiç bir kimse, hiç bir şey yıkamaz.

İşte böyle bir günde, ileriye bakmak üzere toplandık; gücümüzü yenilemek için, yeniden esinlenmek için toplandık. Böylece gelecek yıl bundan daha iyi olacak ve ekonomik kalkınmamız bu senekinden daha büyük olacak. Onun için bu denemeden, bu şevkten faydalanalım, bu esinlenmeyi daha güçlendirelim.

Bugün vatanımız bir birlik olduğu, bölgelere ve eyaletlere bölünmemiş olduğu için, öncelikleıe yer vermiyen bir bütün olduğu için, 26 Temmuz töreni Adanın bir ucundan öbür ucuna her yerde kutlanıyor. Bu kutlama, ülkemizin her bucağına -Batısına, Ortasına ve Doğusuna- birlik ve kardeşlik mesajını götürecek; ölülerimizin muzaffer bayrağını taşıyacaktır; Vatanımızın her köşesine -hepimize özgürlük, şeref ve zafer kazanmak için canını vermiş olan- şehitlerimizin ruhunu taşıyacaktır.

Ve bu tören her yıl devrolacak, her sene bir plebisit gibi bizler için bir sınav niteliğini taşıyacaktır; ve böylece halk devrimin eylemlerini yargılayacaktır. Çünkü devrimin eylemlerini yargılayacak olan, söz sahibi olan halktır, yoksa iftiracılar değil.

Son söz halkındır, yoksa Vatanımızın ve Devrimimizin itibarını düşürenlerin harcamış oldukları tonlarca mürekkep ve kâğıdın değildir. Orada (A. B.D.'de) kalıp ta sonsuz rüyaları ve hayalleri, cinayetlerle alçaklıklarla utanç ve aşağılıklarla dolu bir geçmişe dönmek olanların, kendilerini oradaki gizli işleri, iftiraları, yaşantıları ve iğrenç meslekleriyle (ki onları bir yabancı efendiye hizmet ettiren ve kendi vatanlarına karşı yabancılar tarafından tutulmuş bir ücretli asker olarak dövüştüren meslektir bu) teselli edenlerin de değildir son söz.

Geçen yıl bazı Amerikalı gazetecileri buraya çağırmıştık. Bunların bir kısmı daha fazla, bir kısmı daha az objektif olarak olayları yansıtmışlardır. Fakat işin kısacası, bu yıl Vietnam'ı bombalarlarken, Santo Domingo'ya müdahele ederlerken ülkemize hiç bir Yankee gazetecisini çağırmak istemedik. Yalnız, yöneticilerinin işledikleri cinayetlere karşı çarpışacak kadar şeref ve cesarete sahip olan bir gazeteci hariç...

Her neyse, bir muhabir gelmiş -ki biz bu haberi telgrafla aldık; iyi, gelsin, dolaşsın, resim çeksin, filme alsın; bakalım oradaki emperyalistler halkın böyle bir desteğine güvenebilir ler mi? Görelim bakalım, Washington'daki, New-York'taki veya hertaraftaki emperyalistler 500.000 den fazla vatandaşı bir araya getirip şevklendirmeye muktaderler mi? Görelim bakalım, Brezilya'da, Guatemala'da Nikaragua'da, Parguay'da ve diğer yerlerde ücretli askerlerine kardeş bir ülkenin bağımsızlığını çiğneme emrini veren kukla hükümetler, «Temsili Demokrasi» denilen maskaralığın temsilcileri; oralarda özgürlüğü sosyalizme karşı, komünizme karşı koruduklarını söyleyen bu kukla hükümetlerin herhangi biri veya hepsi birden, halkı bir araya getirmeğe, burada olduğu gibi sosyalizm bayrağı altında toplanmış olan, yarım milyon insanı bir araya toplamağa muktedirler mi? Bizim bayrağımız altında 500.000 kişi toplanır, çünkü bayrağımız doğrudur, ezilenlerin ve sömürülenlerin yararlarını temsil ederek gücümüzü arttırmaktadır. Onların tümü -maaşlıları, polisleri ve bütün hırsızları ile birlikte- alçaklık sancağı altında, burada toplanmış olanların onda birini bile biraraya getiremezler.

Türlü yollarla aşağı yukarı bir kalabalık toplanabilir. Fakat bu kalabalığa, suni bir şekilde şevk vermek, mümkün değildir. Ve orada onlar bunu anlayamamaktadırlar. Nasıl oluyor da, kapitalizm altında yaşamış olan ve bütün bunları bilen, diğer yerlerle aynı ve hattâ daha iyi durumda olan bu insanlar burada toplanıp Devrimlerini partilerini destekliyorlar?

Devrimci fikirlerdeki güç nedir? Marksizmin güçleri nelerdir? Evet, çünkü bizler marksist-leninistiz.

Her zaman böylemiydik biz? Hayır çoğumuz değildi, fakat şimdi öyleyiz!

Ben bir marksit-leninist değildim. Bilgiden yoksun olduğum zamanlar, tarihin yasaları hakkında, toplum hakkında, sosyal süreçler ve insanlık tarihi hakkında bir şey bilmediğim zamanlar bir marksist-leninist değildim. O zamanlar -birçokları gibi- bir isyancı ruhu ile toplum sorunlarına karşı ilgi ve heyecan duyuyordum. Fakat bu bilgisizliğimizi yendikçe, birşeyler öğrenip anladıkça, bir devrimci olmağa başladım. 1953'ün 26 Temmuz'unda ne idik? O tarihlerde bilinçli bir maksist-Leninist diye nitelendirilemezdik; yalnızca 26 Temmuz hareketini hazırlayan bir gençlik grubuyduk. Marks'ı ve Lenin'i inceledik. Moncada'ya saldırdığımız zamanlarda okuduğumuz kitaplar arasında Marks'ın ve Lenin'in kitapları bulunuyordu.

Fakat marksist-leninist diye nitelendirilebilirmiydik? Hayır öğrenmemiz gereken çok şey vardı; halâ da anlamamız gereken pek çok şey var. Marksizmin temel kurallarını, toplumun sömürülenler ve sömürenler diye ayrılması gerçeğini, kitlelerin tarihteki rollerini o zamandan anlamış olabilmeyi isterdik. Henüz bilincimizi ve devrimci kültürümüzü, emperyalizm olayını bütün derinliği ve büyüklüğü ile anlıyabilecek derecede geliştirememiştik. Denebilir ki, (emperyalizmi) teorik olarak anlıyor ve ancak uzaktan görüyorduk. Çalışmamızın daha büyük kısmını ilk görevimiz olan, ülkemizi yok eden askerî güce karşı küçük kaynaklarla çarpışma eylemi kapsıyordu. Bu emperyalist oluşumu, kitaptan öğrenmedik; kitaplarda okuduk fakat canlı olarak öğrendik. Emperyalizmi işçilerin taze kanlarında, işlenen cinayetlerde öğrendik; devrim sürecinin yürüyüşünde, günlük yaşantıda, bu ayını emperyalistlerin bütün dünyada yürüttükleri şekilde öğrendik.

Devrimcileri çağırma görevini yüklenme zorunluluğunu duyduk; devrimcilerin duygu ve kanılarıyla doluyduk. Teori bilgimiz eksikti; bunu bir günde öğrenmedik, yalnızca teorik yoldan da öğrenmedik; gerçek içinde öğrendik. Bize bunu kimse öğretmedi, kendimiz öğrendik; devrimci oldukça, bilimsel sosyalizmi anladıkça, tarih ve toplum sorunlarına daha iyi bir açıklama bulmağa çalıştıkça, kanılarımızı geliştirdik.

Ve biz bu yolla teorimizi, politik fesefemizi kazandık. Bu bir yüzey cilâsı değildi, kemiklerimizde, kafalarımızda ve yaşantımızda olan bir şeydi ve kendimizi marksist-leninist haline getirdik böylece (alkış).

Şüphesiz düşmanlarımız bizim bir çeşit «Liberaloid», küçük burjuva reformcusu olarak kalmamıza pek sevinirlerdi. Bizler birer küçük burjuva idik, fakat çok şükür bu ideoloji ve sınıf kabuğunu kırıp sömürülenlerin ve ezilenlerin mütevazı insanların ve işçilerin ideolojisini benimsedik.

Bizlerin kirli politika içinde ve cahil kalmasını isterlerdi, geçmişi bu topraklarda sürdürmek isterlerdi. Fakat bunlar emperyalistlerin yanlış kanılarıdır hep! Marksizmin-leninizmin dışarıdan gelme yabancı bir kanı olduğunu söylüyorlardı.

Fakat fikirler evrensel kalıtımlıdır; Fransa ihtilalinin fikirleri bütün dünyaya yayılmıştı; Amerika'nın burjuvası fikirleri, Amerikan felsefeci ve yazarlarından değil, fakat Avrupalıların meydana getirdiği bir felsefeden çıkmıştır. Marksist-leninist fikirlerin dışardan gelme olduğunu söylemişlerdi, fakat bu fikirlerin bu iklimde kök tutacağını bilmiyorlardı.

Çünkü yine burada, Kristof Kolomb geldiği zaman şeker kamışı yoktu, fakat şeker kamışı ne de iyi yetişmektedir bu ülkede. Şimdi en büyük şeker üreticisiyiz ve bizim şeker kamışları en fazla şeker ürününü verir. Eğer bu ülkede şeker böyle büyürse, devrimci fikirler kimbilir ne kadar iyi gelişir! Ve biz devrimci fikirlerin en iyi üreticilernden biri olacağız! (Alkışlar).

İşte onlar bunu ummuyorlardı; sömürücülern fikirlerinin, köle sahiplerinin, ırk ayırımı yapanların, halkları ezenlerin fikirlerinin burada gelişeceğini sanıyorlardı. Fakat bu fikirlerin yayıcıları ve bunlarla birlikte bu fikirleri taşıyan ve koruyan sınıf-işçilerin ideolojisine, vatanımızdaki güçsüzlerin fikirleri ve bunların yetiştirilmesine yer vermek üzere- (ülkemizden) dışarı atıldı. Bu fikirlerin gücü ve gerçekliği Devrimin gücünü açıklamaktadır; Halkın, güçsüz kadın ve erkeklerin ayaklanmasında, sınıf çatışması teorisinin reddedilemez ispatı yatar; devrimin yıkılmaz gücü, parti tarafından yönetilen ve bilimsel sosyalizmle donatılan kitlelerin, tarihin motoru olduğunu açık bir şekilde onaylar. İşte bu, Devrimin başarılarını ve gücünü açıklar.

Marksizmi kitaplarda, fakat hepsinin üstünde hayatta öğrendik. Ve böylece biz gittikçe daha sosyalist, gittikçe daha Marksist olmaktayız. İyi insanların, güçlü insanların dünyası için daha çok çalışacağız. Bu dünya, insanlar için büyük bir aile gibi olacak, her kadın ve erkeğin yalnızca bir değil milyonlarca kardeşi, milyonlarca çocuğu, milyonlarca anne ve babası olacaktır. Çünki biz, kapitalistler gibi, insanoğlunu vahşi bir hayvan, bir kurt, bencil ve gaddar bir varlık olduğuna inanmıyoruz. Çünkü biz insanoğluna, ondaki duygulara, insan kalbinde bulunan iyiliğe inanıyoruz. Böylece biz kendimizi, sosyalizmin ve bu daha iyi dünyanın savaşçıları olarak görüyoruz. Ve buna ulaşacağımıza emin olun.

Şimdi biran için bütün varlığımızla, mücadelede şehit düşmüş olanları düşünelim. Onların ailelerine, kardeşlerine analarına ve eşlerine olan bağlılığımızı, bizler için ne kadar değerli olduklarını ve iyi bir dava için verilmiş bir hayatın asla boş yere verilmediğini belirtelim. Vatan ya da ölüm! Kazanacağız! (Alkışlar, Alkışlar).

ULUSAL AÇIDAN

TOPRAK REFORMU

Sami Küçük

Nüfusumuza kıyasla oldukça büyük ölçüde ekilebilecek topraklara sahip bulunmamıza rağmen, topraklarımızın verimi, Türk halkını bitkisel ve hayvansal gıdalar bakımından yeterli şekilde beslemekten çok uzak bulunmaktadır. Bunun bir çok nedenleri arasında özellikle; tarım arazisinin iktisadi olmayacak şekilde ufalanması ve gayrı âdil şekilde dağılması, tarım alanında büyük bir nüfus yoğunluğunun çalışması, makinalı tarım, sulama, gübreleme, islâh edilmiş tohumla tarım, toprakların analizi gibi modern tarım teknolojisinin yeterli şekilde uygulanmaması, ormanların ve mer'aların tarıma açılmasıyla tarım arazisinin erozyonun korkunç tahribatına terkedilmesi gibi konular başta gelmekte ve bunlar Türk tarımını bir çıkmazın içine sokmaktadır (1).

Türk tarımını bu çıkmazdan çıkaracak tek çıkar yol, vakit geçirmeden, ciddî anlamda ve bütün vecibeleriyle bir toprak reformu yapmaktır.

Toprak reformu; toprağın âdil ve toplum yararına uygun olarak dağıtılması, bu değerli doğal kaynağın devamlı ve etkili bir şekilde kullanılması, üretim kabiliyet ve kapasitesinin artırılması, insan - toprak ilişkilerinin en verimli ve insanî şekle sokulması, kiracı, ortakçı ve tarım işçilerinin hak ve vecibelerinin sosyal devlet ilkelerine uygun olarak düzenlenmesi, sahip olunacak toprak büyüklüğünün, büyük insan kitlelerini toprak sahibi yapacak ve toprağın iktisadî olmayan ölçüde küçülmesini önleyecek şekilde, tavan ve tabanlarının tespiti, tarım arazisinin başka maksatlarla kullanılmasının önlenmesi, toprağın ancak bizzat işleyene verilmesi, dağıtılan toprağın miras yoluyla ufalanmasının önlenmesi, modern teknolojinin tarıma uygulanması, tarım işletmelerinin daha rasyonel ve verimli olarak çalışabilmesi için tarım kooperatifleri (2) halinde birleştirileıek teşkilâtlandırılması esaslarını kapsamalıdır.

Bu esasları kapsayarak uygulanacak bir toprak reformu; topraksız veya kendini geçindirecek kadar toprağı bulunmayan insanların toprak açlığını giderecek, verimli çalışmalarını sağlayacak ve verim artacaktır. Toprak dağılımındaki adaletsizlik ve muvazenesizlik giderileceğinden tarım işletmeleri, tarım kooperatifleri halinde birleşerek ekonomik büyüklüğe kavuşacak ve bu suretle de modern teknolojinin uygulanması sağlanacak ve verim artacaktır. Reformla kiracılık ve ortaklçılık azalacağından ve tarım kooperatifleri çok yanlı çalışacaklarmdan yurttaki gizli işsizlik sür'atle azalacaktır.

Toprağın işleyene verilmesi, toprağa bağlı aile tarım işletmelerinin meydana gelmesini sağlayacak ve şehre olan akın büyük ölçüde önlenecektir.

Toprak reformu; tarım sektöründeki gelir ve servet dağılımını sosyal adalet ilkelerine uygun olarak düzenleyeceği gibi, reformla toprakları elinden alınan büyük toprak sahipleri ellerine geçen toprak bedellerini yatırım alanlarına yatırmak suretiyle sanayi kalkınmasına yardımcı olacaklardır.

Toprak reformu; iktisadî ve sosyal güvenlik ve istikrarın geniş halk kitlelerine yayılmasına ve bu suretle de siyasi olduğu kadar gerçek anlamdaki demokrasinin istediği sosyal ve iktisadî hürriyetlere sahip çiftçi ailelerinin meydana gelmesini sağlayacaktır.

Küçük tarım şletmelerinin bir araya gelmesiyle kurulacak ve devletçe desteklenecek tarım kooperatifleri sayesinde tarım; en kısa zamanda makinalaşacak, sulama işleri gelişecek, gübreleme, ilâçlama ve ıslâh edilmiş tohum daha etkili bir şekilde kullanılacak, krediler yerine sarfedilecek, kooperatifler en kısa zamanda tarım ve hayvancılık uzmanlarıyla donatılarak verim arttırılacak ve köylünün yaşantısı büyük ölçüde değişecektir.

Kooperatiflerin gelişmesiyle pazarlama konuları ele alınarak emek değerlendirilecek ve aracılar ortadan kaldırılacaktır. Bu suretle artan gelir köyün bünyesinde iyiye doğru bir gelişme sağlayacak; köyü; köylünün boş zamanlarını kıymetlendireceği atölyelerle, satış kooperatifleriyle, toplantı salon ve sinemalarıyla, sağlık ve eğitim kurumlarıyla donatacak ve bu suretle de köyle şehir arasındaki mevcut olan yaşantı uçurumu ortadan kaldırılacaktır.

Toprak reformu yerine, bazı çevrelerce üzerinde durulan tarım reformu ki buna tarım politikası demek daha doğrudur. - uygulandığı takdirde; kamu gelirleriyle yapılacak sulama, gübreleme, ilâçlama tesis ve işleri ile ucuza sağlanacak tarım alet ve makinaları sayesinde büyük toprak sahipleri daha da zenginleşecek, gelir dağılımındaki mevcut adaletsizlik daha büyük uçurumlar haline gelecek ve bu günkü bozuk düzek daha da bozularak yurtta bir takım sosyal olayların çıkması önlenemiyecektir.

Sonuç : Türkiye'mizi; tarımsal ve hayvansal ürünler bakımından kendi kendine yeter hale getirme, halkımızı daha iyi besliyebilmek, sür'atle sanayileşebilmek ve nihayet gerçek anlamdaki demokratik düzeni kurmak ve devamını emniyetle sağlayabilmek için toprak reformunun sür'atle yapılmasında sayılamıyacak kadar fayda ve zaruret vardır.

---

(1) Daha fazla bilgi için : Toprak ve Tarım sorunlarımız - **Sami KÜÇÜK** Cumhuriyet Gazetesi 11, 12 ve 13 Mayıs 1967

(2) Daha fazla bilgi için : «Bulgaristan'da Tarım Kooperatifleri - **Sami KÜÇÜK**». Cumhuriyet Gazetesi 12, 13 ve 14 Aralık 1966.

Türkiye'de sınıfların tahlili yapılmadan, kimi çevreler, sübjektif yargılarla kesin sonuçlara ulaşmak alışkanlığı içindedirler.
Burjuvazinin var, ya da yok kabul edilişi de, aynı sübjektif açıdan ve bilimsel bir incelemeye dayanmaksızın iddia edilmektedir.
TÜRK SOLU, toplumumuzu doğru değerlendirmek amacıyla, sınıflar üzerinde bilimsel incelemeler yapılması gerektiğini içtenlikle savunduğundan, arkadaşımız Aslan Başer Kafaoğlu'nun Millî Burjuvazi hakkında hazırladığı incelemeyi okularımızın dikkatine sunuyoruz.

Bağımsız bir yerli sanayici sınıf var mıdır?

Arslan Başer Kafaoğlu

Sosyalist stratejide olsun, milli kurtuluş savaşı stratejisinde olsun sınıfların sosyal dokusu, sınıflar arasındaki çıkar ilişkileri ve diğer bağıntıların aydınlığa çıkarılması hayatî önemi olan bir sorundur. Bu nedenle stratejimizi saptarken toplumumuzun içinde bulunduğu durumu gereği ölçüde aydınlatmakta sayılamayacak kadar büyük yararlar vardır. Bu konuda artık 20 - 30 yıl önce masabaşlarında rakam imal ederek «kuyruklu yalan» ötesinde istatistik oyun ve hatalarına kurban gitme olanağı da yok. Çünkü, bugün Türkiye'de rakam okumasını bilenlere ışık tutacak, **bilgili ve namuslu** ellerde hazırlanmış yeterli ölçüde rakam var. Bu rakamlar ışığında sanayi ve tarımımızın sosyo-ekonomik açıdan inceleme sonuçlarını bu sütunlarda anlatmaya çalışacağız.

Şurasını hemen belirtelim ki, yurt sorunlarının sosyalist açıdan analizi yapılan bu incelemeler iddia taşımamak amacındadır. Sadece düşünüp, inceleme yapma alışkanlığının sonucudur. Bu niteliğiyle de tabiatiyle her türlü eleştirmeye açıktırlar. İlk olarak ele alacağımız konu Türk sanayii olacaktır. Bu konuyu ilk ele alış nedeni de ileri sürülen bir iddiadır. Bu iddia şudur: «Türkiye'de endüstri alanında gövdeleşmiş, gürbüzleşmiş bir yerli sanayii sınıfı vardır. Bu sınıf hatta dış kapitalizmle dayatıcı bir pazarlık havasına girebilecek bir güce gelmiştir. Bu sınıf veya zümre yabancı kapitalle pazarlığa oturup «şu kısmı sen üzerine al, şu kısmı bana bırak» diyebilmektedir. Bu gerçek hiç bir zaman gözden uzak tutulmamaktadır. Ayrıca II. beş yıllık kalkınma planında hükümet böyle bir sanayici sınıfını yaratabilmek için bir takım kamu fonlarını bu sınıfın emrine vermektedir. Böyle bir sınıfın bu yardımlar sonucu daha da güçlenmesi gözden uzak kalmamalı, tutulmamalıdır.

Bu şekilde özetlenen iddianın sahipleri, millî burjuvazi kavramı ile bütün bir sanayici grubu veya zümresi arasındaki ilişkiyi -veya farklılığı- şöyle anlatıyor: Bir bağımsız, gürbüzleşmemiş sanayici zümre veya sınıfının varlığı milli -yani dış nufuza karşı- bir burjuvazinin varlığını gerektirmez. Burjuvazinin milli oluşu davranışıyla belli olur. Milli olarak davranmazsa, gücü ve niteliği ne olursa olsun kendine milli burjuvazi denemez. Böyle olunca da güçlü bir sanayici zümre veya sınıfın varlığına rağmen bizde millî bir burjuvazinin varlığından söz edilemez.

Yukarıda ana çizgileri anlatılan iddianın doğru veya yanlış oluşu önce Türkiye gerçekleriyle riyle karşılaştırılarak incelenebilir. Sonra da bunun teorik bakımdan var olabilecek bir durum olup olmadığı kontrol edilebilir. Biz de önce Türk özel sektörü elindeki sanayii inceleyerek yukarıdaki iddiayı eleştirmeye başlıyacağız, uzun sürecek bu eleştirmeden sonra da iddianın teorik doğruluk derecesi üzerinde kısaca duracağız.

Yazı plânımız şöyledir :

1 — Özel sektör elindeki endüstrinin kapsamı ve önemi

A. Yarattığı değer olarak
B. Çalıştırdığı insan gücü olarak
C. Sabit ve döner sermaye olarak

2 — Özel sektör sanayii nasıl doğup gelişmiştir. Ne yolda gelişebilir.

3 — Özel sektör sanayiinin finansmanı.

4 — Teknolojik seviye yönünden özel sektör sanayii.

5 — Özel sektör sanayii ve dış sermaye çevreleri

6 — Özel sanayi Türkiye'de milli olarak kurulabilir mi?

1. Özel Sektör elindeki Endüstrinin kapsamı ve Önemi :

A. Yarattığı değer olarak :

Sanayi tarifinin kapsamı oldukça değişik tutulamaz gibi gelir. Tabiatiyle genel bakımdan bu doğrudur. Ancak iş uygulama, rakam ve istatistiğe gelince durum değişir. Biz çeşitli istatistiklerdeki sanayi tarifleri ve anlayışları üzerinde durmadan, bu kavramı en geniş şekliyle aldık. Yani madencilik, gıda sanayii dahil edildi bizim tarifimize.

Böyle alınca bile sanayi kesiminin Türkiye'de «Faktör fiatları ile net yurt içi gelirler» indeki payı oldukça mütevazi kalmaktadır. Bu payın 1962 den itibaren gelişmesi aşağıda gösterilmiştir.

TABLO I

Sanayi kesiminin net yurt içi gelirdeki payı (*)

1962	% 16.7
1963	% 16.8
1964	% 17.5
1965	% 18.4
1966	% 18.6

Yani kesin sonuçları alınan 1966 yılı rakamlarına göre sanayi kesiminin net yurt içi gelirler içindeki payı % 18.6 dır. Bu % 18.6 nın içine dahil olan faaliyetleri ve işletmeleri de birer birer inceleyelim :

1 — Madencilik Alt Sektörü

Bu alt sektörde 1967 de tahmin edilen üretimin değeri 1 milyar 830 milyon liradır ve dökümü şöyledir :

TABLO II

Maden Nevi	Üretim Değeri	Toplam üretimdeki yüzdesi
1. Taşkömürü	589.— milyon TL.	32.18
2. Linyit	336.— » »	18.36
3. Demir	54.— » »	2.34
4. Demir dışı metalik cevherler	315.— » »	17.21
5. Ham petrol	120.— » »	6,55
6. Diğer madenler ve taş ocakları	416.— » »	22.73 (*)

Bu tablodan milli veya mahalli özel sektörün payını çıkaralım :

1 — Madencilik kesiminin % 32.18 ini kapsayan taşkömürü üretiminde mahalli özel sektörün hiç bir payı yoktur. Burada üretim tamamen devlet sektörünce yapılır.

2 — Madencilik kesiminin % 18.36 sını kapsayan linyit üretiminde özel sektörün payı vardır. Ancak acaba bu pay nedir? 1964 - 1965 istatistik yıllığında (sahife 299) devlet sektörünün tuvönan 4.640.720 ton üretimine karşılık özel sektör üretimi 1.708.967 görünmektedir. Yani bu kesimde de üretimin % 73 ü gine kamu kesimince yapılmaktadır. Ayıklanmış, yıkanmış veya konsantre olunmuş linyit esas alındığında özel sektörün payı % 24 e kadar düşmektedir. Üretimin mutlak değeri ise 34.791.000 liradır ve bu üretim değerini (dikkat edin kâr değil) 180 irili ufaklı firma paylaşmaktadır. (Aynı kaynak).

3 — Demirde 1965 te, temiz imalâtın 897.130 tonu devlet ve ancak 191.449 tonu özel kesim tarafından üretiliyor. Özel kesimin bu alandaki üretim payı sadece % 17.57 ve üretim payının parayla ifadesi 7 milyon liradır-kâr değil, işçilik ve bütün giderler dahil piyasa fiatıyla satış değeri ve bunun 20 firma paylaşıyor.

4 — Demirden başka metalik mamüller : Maden üretiminin % 2.84 üne eşit olan bu kesimde wolfram, manganez, prit krom ve bakır yer almaktadır. Bunlardan bütün üretim değeri 1965 te 40 milyon lirayı bulmayan kromda ve manganez de bir özel sektör hakimiyeti vardır. Bakır ve prit gibi sektöre ağırlığını veren temel maddelerde üretimin tamamı devlet tarafından yapılmaktadır. Bu başlık altındaki madenlerde de üretimin ancak % 15 inin özel sektöre ait olduğu ortaya çıkmaktadır.

5 — Madenciliğin % 6.55 ini karşılayan ham petrol üretimi hemen tamamen yabancı özel sektörle devlet tarafından yapılmaktadır. Özel sektörün payı % 0.5 civarındadır.

6 — Diğer madenlar ve taş ocakları :
Burada taş ocaklarının % 90 ı diğer madenlerin % 20 sinin özel sektör elinde olduğu hesaplanmıştır. Burada ayrıntılarının açıklanması çok yer alacak ve okuyucunun zamanına mal olacak hesaplara göre bu kesimdeki özel sektör payı % 45 alınabilir.

Şu durumda madencilik alt sektöründe özel kesimin durumu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO III

Üretim kesiminin adı	Madencilik içinde tuttuğu yüzde	Özel (mahalli) kesimin payı
1 — Taş kömürü	% 32.17	Yok
2 — Linyit	% 18.36	% 27.—
3 — Demir	% 2.94	% 17.57
4 — Demirden başka metalik ürünler	% 17.21	% 15.—
5 — Ham petrol	% 6.55	% 0.5
6 — Diğer madenler ve Taş-ocakları	% 22.73	% 45.—

Özetlersek, madencilik alt sektöründe mahalli özel sektörün durumu şudur: Kesimin % 38.78 inde bu kesimin hiç bir önemi yoktur. % 20.15 inde payı % 20 nin altındadır. Madencilik kesimindeki özel kesimin bir ölçüde ağırlık kazandığı kesimlerde ise son derece mütevazi bir üretimi yüzlerce ve hatta -meselâ taş ocaklarında- binlerce firmanın küçük, örgütlenmemiş imâlatı ile karşı karşıya bulunmaktayız.

Böyle olunca madencilik alt kesiminde Türkiye'de hesaba katılacak, iktisadi ve siyasi sorunlarda söz ve karar sahibi olacak bir mahalli özel sektörden, yani milli madenciler kesiminden söz etmeye imkân yoktur.

Bu alanda sadece petrolde siyasal ve ekonomik konularda ağırlığını duyuracak bir özel kesim vardır. Ama bu kesim yabancı özel sermayenin elindedir. Bu alan dışında, yabancı özel sermaye maden ve diğer kaynaklarımıza çok şükür el atamamıştır. Bu şükredilecek sonucu da, bazılarınca önemi gereği şekilde değerlendirilemeyen devletçilik uygulamasına borçluyuz. (*).

Sanayi sektörünün diğer alt kesimlerinde ki durumu gelecek yazılarımızda inceleyeceğiz.

(*) Kaynak : II. beş yıllık plan Tablo 3.
(*) Kaynak II. beş yıllık plân Tablo
(*) Devletçilik uygulamamız hakkındaki bir incelememiz de yakında yayınlanacaktır.

Küçük Amerikacılar

Az beri gelin ağalar
Az beni dinleyin küçük beyler
Hepten susak kafalılar

Falınıza bakarım
Turanıza bakarım
Yazınıza bakarım

Geçmişinizi karışık görürüm
Çiğ yiyorsunuz çok
Yarın
Belki sabaha yakın
Karnınız ağrıyacak

Küçük "a,, lar
Küçük "b,, ler
Komprador ağızlılar
Samcıklar
Ve de bu şiirden gocunanlar
Bir çift sözüm daha var
Ya bu deveyi güdün
Ya da sattırın gidin

Ben söyledim falınızı
Kaşıyın kelinizi

Celâl Vardar

GENERAL BURHANETTİN ULUÇ'UN HATIRASINA

General Burhanettin Uluç, Türk Askerinin tüm özelliklerini yansıtan mükemmel bir örnekti. Bu mükemmel örneğin hâtırasını taze tutmayı gazetemiz görev bildiğinden, arkadaşımız Tabiî Senatör Suphi Karaman'ın, Uluç Paşa'nın mezarı başında yaptığı konuşmayı aynen veriyoruz.

Ruhunda bir yanardağ taşıyordu.. Dik başı, açık, ak ve pak alnı faziletin zülme karşı mücadelesini sembolleştiriyordu. Hayatı boyunca mücadele etti. Yılmadı, yıldırılamadı.. O'nun safında iyilik ve doğruluk daima zafer kazandı. Hürriyet ve devrim mücadelemizin son zaferinin de ön safhalarında bulundu. Bu gün de sosyal devlet anlayışını en iyi kavrayanlardandı.

Askerdi.. Askerlik ruhu ve askerlik mesleğinin yarattığı fazilet tipi ile manevi sermayemizin ve toplum namına kanaatkâr olmanın en iyi örneği idi. Taşıdığı üniformanın ve rütbenin hakkını nasıl verdiğini 27 Mayıs tarihi şerefle kaydedecektir.

Milliyetçi idi.. Ruhunu dolduran gurur ve izzeti nefis ve milletine olan sonsuz bağlılığı milliyetçiliğinin kaynağını teşkil ediyordu. Dik başı bundandı.. Yılmayışı, mücadeleciliği bundandı.. Cumhuriyet Senatosu Kürsüsünden uzunca bir metnin yabancı lisanla okunuşuna tahammül edemeyişi bundandı..
Hürriyetçi idi.. Fikri hür, vicdanı hür bir yaradılışta idi. Ruhundaki yanardağ, kavi bir karekter hürriyetçiliğinin kaynağı idi.

Devrimci ve toplumcu idi.. Devrimciliği hızını Atatürk ilkelerinden alıyordu. Atatürk ilkelerinin yılmaz savunucusu idi. Toplumculuk meselelerini kendi neslinin ender kavrayabilenlerdendi. İhtilâl idaresinde, yüksek kademede devlet idaresinin nabzını tutmamış olmasına rağmen, ondaki bu oluş toplum meselelerini ne derecede vukufla izlediğinin örneğidir.

Muharip sınıftan bir general değildi. Fakat zülme karşı harekete geçen Harbiyenin başında emsalindeki muhariplere örnek vermişti. Kariyerden yetişmiş bir idareci değildi. Fakat İhtilâl idaresinin İzmir Valiliğinde, hoş görürlükle sağlam ve disiplinli bir idareyi meczederek, büyük başarılar kazanmıştı.

O'nu ilk defa 21 Mayıs 1960 yürüyüşünden üç gün sonra Milli Savunma Bakanlığının merdivenlerinden çıkarken görmüştüm. Dik başı, açık, ak ve pak alnı ile azimle yürüyordu. Hürriyet mücadelesi için temaslar yapıyordu. «Dağ Başını Duman Almış, Olurmu böyle olurmu» diyordu.. 27 Mayıs sabah Harbiye'ye ve Çankaya yokuşuna nefes nefese tırmanan generaldi.

27 Mayıs İhtilâl Tarihinin hürriyet, devrim ve sosyal adalet sayfalarında General Burhanettin ULUÇ şerefli yerini almıştır.

Ruhunda bir yanardağ taşıyordu.. Dik başı, açık, ak ve pak alnı faziletin zülme karşı mücadelesini temsil ediyordu. Bu mücadele hızından hiç bir şey kaybetmiyecektir. Faziletin yolu zaferler kazandıkça, General Burhanettin ULUÇ'un aziz ruhuna şad olacaktır.

Makberinde rahat uyu aziz ölü...

ANADOLU YAYINLARI

1 - EKONOMİ POLİTİK NEDİR
Yazan : André BARJONET
Çeviren : Erdoğan BAŞAR
Fiyatı : 5 Lira

2 - 1848 DEVRİMİ
Yazan : Gaston MARTİN
Çeviren : Sevim BELLİ
Fiyatı : 7.5 Lira

Genel Dağıtıcı :
Tekin Yayınevi Ankara Cad. No: 51
İstanbul

Ankara Dağıtımı :
Aydın Kitabevi
Kocabeyoğlu Pasajı
Yenişehir/Ankara

Nuri İyem'e Saldırıların Gerçek Nedeni

Osman Aker

«Bu Dönüş Neden?

Nuri İyem, beklenen sergisini, Ankara'da Alman Kütüphanesi'nde açtı: Sıra sıra portreler. Birkaç yıl önce gene aynı yerde, soyut resmin ekstrasını göstermek iddiasıyla Ankara'lı seyircinin önüne çıkan İyem, bu kez somut resmin en okkalısını yapmak iddiasında. Hiçbir sanatçıya figüratif olmaya izin vermeyen İyem, kendi deyimiyle «toplumla anlaşmalı - koklaşmalı» resimler sergiliyor.

Bütün işçilik ve icra gücüne rağmen İyem'in resimleri seyirciyi kuşkuya düşürüyor, inandıramıyor. Gerçekçi görünüşlerinin altında, **yaşanmamışlıkları,** hesabı verilmemişlikleri sırıtıyor. Gecekondu semtlerinin Madonna resimlerinin, rahibelere benzeyen kadınlarının gerçekliklerine inanmak güç.»

Tepki :

Bazı çevrelerin kalemleri, özellikle bir tanesi, «Sahibinin Sesi» ni böyle ortaya koyuyor.

Aynı çukura düşmek bahasına da olsa, bu görüşe bir bakıma katılmamak elde değil. Ne var ki, bu yermenin iyi niyetle yapılmış **olmaması** görüşün gerçekliğine inandıramıyor kişiyi.

Fırçasını, kalemini toplum yararına kullanan İyem, yıllar önce bunun acısını çekmiş, daha doğrusu genç yaşında O'na çektirmişlerdir. Namuslu olmanın, namuslu düşünmenin karşısında olanlar O'na ve O'nun gibi düşünen yazarlara, çizerlere çektirmişlerdir. Bu kuşağın çektiklerini, hem de kurbanlar vererek çektiklerini unutmuş görünmek isteyenler elbette olacaktır, bir Faris'in kan kusturularak nasıl ölüme itildiğini, açtıkları sergilerin basıldığını, sanatçıların evlerinden apar topar alınıp, günlerce zindanlarda işkencelere uğratıldıklarını unutanlar, unutturmak isteyenler bugün de olacaktır. Amma unutmayanlar, bunların nedenlerini birgün gün ışığına çıkaracaklardır. Aynı nedenler bugün de devam ettirilmektedir. Bu oyun bozulacaktır. Nedenler gün ışığına çıkarılacaktır. Bu bir namus borcudur ülkücü insanlar için..

İyem Uzun Süre Çelmelenmiştir...

İyem, kendini yetiştirmekle görevli «hoca» larının yıllar yılı ihanetine uğramıştır. O'nun gösterdiği namuslu direncin altında ezilenler bunun acısını, ele geçirdikleri yetkileri, olanakları İyem aleyhine her zaman kullanarak çıkarmışlardır. İyem'e saldırılar, bunun devamıdır.

İyem, «toplumla anlaşmalı - koklaşmalı» resim yapmaya dönmüştür. Oysa aynı İyem, toplumla anlaşmalı - koklaşmalı, figürlü resim yapanları yakın bir zamana kadar suçlamıştır, yermiştir.

Peki, nedir İyem'i bugünkü yola, eski yoluna iten? Bunu açıklamak - en iyisini kendi anlatabileceği için İyem'e düşer.

Her kişinin olduğu gibi, sanatçının da ak ve kara yanı vardır.. İşin güzel ve doğru tarafı, kanımca bu gibi hesapların açık ve seçik olarak verilmesidir. Kişi önce kendini yargılamalı, yaptığının yapamadığının hesabını kendi kendine vermeli, bunu açık yürekle sermeli ortaya.. Açıklıktan zarar gelmez..

Sanatçı Heyecanlıdır..

Sanatçı heyecanlı yaradılışta kişidir. Nice saygı değer kişilerin yıllar yılı tarifsiz bir densizlik ve heyecan furyası içinde neler yaptıklarını görmüşüzdür, görmekteyiz.. «Yaralarım göz göz oldu - Cerrah gözleyi gözleyi» dizisini resimlerine nakşedip bunu toplumculuk olarak gösterenlerin, öğretenlerin, tabandaki bu anlayışı; halka, topluma ihanettir, affedilmez.. Ama yapıtlarındaki oyunlar, sanatçı heyecanıdır, hoş görülür.

Tabandaki ihaneti birgün çakanlar, bu gibi kişilere saygısını, sevgisini yitirmişse, suçu saygıyı, sevgiyi yitirenlerde değil, kendilerinde aramalıdırlar.

Bir zamanlar heyecan havası içinde toplumculuk adına türlü densizlikler yapan kişilerin yanı sıra İyem, sapına kadar namuslu bir sanatçı olarak fırçasını toplum yararına kullanmış, kullandıkça geçin başkalarını, toplumcu geçinen nice, haçı şimdi suya düşmüşlerin boy hedefi olmuştur... Ve İyem, gün olmuş kalemini kötüye kullanır duruma getirilmiştir, itilmiştir. Bu İyem'in kara yanı olmuştur. Ne var ki, İyem'in saygı duyulacak yanı, savunulacak yanı; saygı duyulmayack, savunulmayacak yanından çok, ama çok ağır basar..

Elbette kişinin, sanatçının bildiği, inandığı yoldan sapmadan, şaşmadan gitmesi, güzellerin en güzelidir. Bunun örneklerini veren nice sanatçılar, kişiler, yürekler, kalemler, fırçalar, diller vardı geçmişte, şimdi, gelecekte de olacaktır.

Yüreğini, inancını toplumdan bir süre ayrı tutanlar, birgün bunun acısını duyup eski düşününe dönerse kınamak neden? O zaten aykırı tutumunun acısını çekip, kendi kendini kınayıp da öyle çıkmıştır ortaya..

Kınamak Neden?

İyem, bu yola dönmekle çıldırtmıştır bazı çevreleri...

«İyem, ahenkli boyalarla, usta teknikle soyut resim yapmakta devam etmeliydi, halkçı yüreğinden bunlar çıkmalıydı(!) çıkmalıydı da bu son sergisinde yurdunun insanlarının acılarını gözler önüne sermeliydi.» İstenen apaçık bu!. Bizim kadınlar, Madonna'lara benziyormuş. Sırası geldikçe resme toplumcu gözle bakanlar, sırası geldikçe salt «resim» diye bakanlar önce hangisinden yana olduklarını koymalıdır ortaya..

«Dokunma İnsanlara!»

İyem'i ağır şekilde suçlayan bir sanatçı, «manzaraları» nı sevmiş İyem'in.. Sadece «manzaraları!» Yani apaçık şu; «İyem, başladın yine, başladın amma, sen manzara yap, dokunma insanların acısına!.»

Sanat alanındaki tutucular şimdi kalemlerini hayınca sivriltmişlerdir ve yakın zamana kadar kalemini sivrilten İyem'den bunun acısını çıkartmaktadırlar.. Haklı oldukları yan, salt bu, kanımca.. Ama bunu yapanlar, bir zamanlar «türlü çeşitli oyunlarına» kızdıkları kimselerle bugün aynı çizgide olmayanlar olsaydı.. Duvar kapma yarışını yerip de bugün duvar kapma yarışının ta içinde olan, bunun bir yandan da simsarlığını yapan kimseler olmasaydı.. Bu gün dünya nimetlerine sarılan, bir zamanın o güzel yüreklerin sahipleri olmasaydı...

Hele Sanatçı olup da böylesine «kin taşımayan» kalemler olmasaydı;. «İyem sosyete sanatçısı olmuş...», «İyem Şişli'de oturup yöresindeki gecekondu sakıvırarak toplumla anlaşmalı - koklaşmalı» resimler yapıyormuş... «İyem, solculuk almış yürümüş ya, bu kervana katılayım» demiş..

Eğri - doğru, bütün bunlar, hiçbir ön yargıya girmeden elbette tartışılabilir.. İddiaların haklı yanları bulunabilir. İyem, «sapmamış» kalemlerle suçlanabilir, kendi kendini yargılamasından gayrı, «sapmamış» larca sorguya çekilebilir, hesap sorulabilir.. Resimlerinin «hesabı» sorulabilir, niçin olmasın? Amma, İyem «Neden eskiye döndün?» diye asla suçlanamaz...

Eğer İyem suçluysa, duvar simsarlığı yapanlar kadar suçludur.. Mimarlarla «türlü çeşitli» alış - veriş içinde olup dünya nimetine puta taparcasına tapanlar kadar suçludur.

Duvarlara yaptıkları işler, tarifsiz güzelikte, yer yer tarifsiz ustalıkta, dürüstlükte olmasına rağmen yüreği aynı çizgide olmayan kişi İyem'i suçlayamaz. Demek ki önce insan olan sanatçıda da dalgalanmalar oluyor... Sen tut, bir zamanlar yerdiğin o, tutmadığın kimselerle işbirliği yapar hale gel, sonra kalk, sureti hak'tan görünüp kişi yargıla, suçla, bu.. Ama şöyle demekte yerden göğe kadar haklıdırlar kendi açılarından :

«Eskiye dönme İyem.. Bırak bu toplumculuğu, nene gerek senin? Memleketi, insanları sen mi kurtaracaksın? Yap soyut resim, uyut insanları, bak keyfine.. Aksi halde seni yeriz.»

Bütün mesele, oyun burada.. Bu, namusluca söylenemiyor da, kadınlarımız Madonna'ları andırıyor diye söyleniyor. Oysa hareket noktası başka..

İyem, yakın zamanlarda rüzgâr ekmişti. Şimdi fırtına biçiyor. Bütün suçlamalara önce kendi cevap vermelidir, bu yönden.

Bunu O'na bırakıp, İyem'e yürekten bir «Hoş geldin» demek gerekir bizden.

Bir de «Geçmiş olsun..»

Tiyatroculara Çağrı

Bir üstyapı kurumu olarak Türk Tiyatrosunun, altyapıdaki değişimi elden geldiğince zorlaması, halkçı ve devrimci bir yörüngeye oturması öteden beri gelişen bir istekti. TÜRK SOLU, tiyatronun bu devrimci görevini yerine getirebilmesi için, tüm tiyatroculara bir çağrıda bulunmaktadır. Çağrıdan önce, ilk olarak, Ankara Deneme Sahnesi Rejisörü arkadaşımız Yılmaz Onay'ın bugünkü Türk Tiyatrosu üzerine bir incelemesini sunuyoruz. Yılmaz Onay'ın incelemesi de göstermektedir ki, tiyatroda yeni bir atılıma girişmek zorunludur. Tüm tiyatroculara, Devrimci Türk Tiyatrosunu kurmak amacıyla bir çağrıda bulunmak da zorunlu olmuştur. Çağrımızın yurt çapında ilgi uyandıracağını umuyor, devrimci tiyatronun temellerini atmak üzere katkıda bulunacak tiyatroculara, araştırma ortamını hazırlamak amacıyla sayfalarımızı açık tutuyoruz.

Önceki Yazılardan

I. Bugünün tiyatro panoramasında tiyatro dediğimiz eylemler iki uç arasında yer alıyor. Bu limitlerin biri, hâlâ, «Sanat için sanat» sorumsuzluğu, ya da salt gişe bahanesi ile görevden kaçan tiyatro, öbürü de görevi, «Günlük» propagandadan ibaret sayan ve gene işin kolayını yapıp rahatlayan tiyatro. Her ikisinin ortak yanı tek boyutluluk. Oysa bilim çağının karakteristiği, sorunları tüm boyutları ve ağırlıkları ile görmek ve eylemleri bir tabana oturtmaktır. Öyleyse bu çağın tiyatrosu da tüm ögeleri ile bu bilimsel tabana ayağını basmak zorunda olsa gerek.

II. Tiyatro, bu zorunluluğu yürekten kabul etti mi, yukarıdaki anlamda «Görevci» liği de artık tartışma götürmez. Öte yandan, ayni zamanda tiyatronun, kendine de, dışa baktığı yöntemle bakması gereği çıkar ortaya. Yani, önce kendini sağlam belirlemeli, doğru ve iyi koymalıdır. Bunun için de en tutarlı çıkış noktası, özünden güç almasıdır.

Tiyatronun özüne varmak için, onu, diğer sanat dalları ile karşılaştırmak yetiyor. Tiyatro dışındaki sanat yapıtlarının (eserlerinin) hepsi, okuyucu, seyirci, ya da dinleyicilerden ayrı olarak da vardır; ve neyse odur. Çünkü onlardan önce ve onlardan fizikman ayrı olarak oluşturulur.

Ama tiyatro eylemi ancak ve yalnız seyircisi ile vardır. Seyirci ile birlikte oluşur, ondaki etki ve izlenimlerle sürüp gider, ya da biter. Bitmesi de düpedüz yok olmasıdır. Çünkü tiyatro, yaşayan insanın, yaşayan insana karşı; onunla birlikte oluşturduğu bir eylemdir. Yazılı tiyatro metinleri, eskizler ya da reji defterleri, yaşayan tiyatrocular ve yaşayan seyircilerin ortaklaşa oluşturacakları bir eylem için ön tasarımlardan ibarettirler.

III. Herhangi bir olgu gibi, tiyatro denen sosyal olguyu da, bilimsel olarak anlamağa çalışırken, diğer olgulardan izole edemeyiz. Bunun sonucu olarak tiyatronun tarihsel gelişimini izlemek, bugününü açıklamak ve geleceğini hazırlamak demek olan inceleme çizgimizde uygulamamız gereken dialektik yöntem için, onu önce gereksiz detaylardan ayıklamak zorundayız. İşte burada da yukarıda vardığımız öz, bize en tutarlı anahtar oluyor. Şimdi bu anahtarla (isterseniz «Statü» diye adlandırarak) tarihsel gelişime kısaca bakalım :

İlkel topluluklarda tiyatro, insanın yaşantısı içinde yaygın ve karmaşık ögeler halinde görünüyor. (Bireysel ya da toplu törensel davranışlar). Yaptıkları işin adını koymamışlar ama hep birlikte ve bizim algılayamıyacağımız bir saygı ile yaptıkları biliniyor. (Tüm ilkel tiyatrolar).

Sonra tiyatro, adı da konarak biçimlendiğinde, insanları da sınıflanmış görüyoruz ve bir üst yapı kurumu olarak biçimlenen tiyatro da, hâkim sınıfın işi haline geliyor. Ama hiç değilse onların tümünün katıldığı (seyirci aktivitesi çok yüksek) bir eylem! Antik Yunan tiyatrosu gibi...

Giderek, bir yanda tiyatro adıyla belirli eylemler, onu sahiplenen ve sıkı sıkı elinde tutan egemen sınıflarda, tarihsel gelişim sonucu ağır basan diğer olguların yanında küçülüp daralarak onların da belli bir dar çerçevesinin malı oluyor. Öte yanda, yönetilen çoğunlukta kendi başına kalan ilkel tiyatro ögeleri - ilkel sözcüğü salt biçimsel anlamdadır, yoksa ögelerin sanat yoğunluğu, yer yer entellektüellerinde aklının alamıyacağı yüceliklere varmıştır - de habire eskiyerek, en sonunda folklör denilen genel olgu içindeki kalıntılar halini alıyor. Bir yanda «Tiyatro», kökleri topraktan kopmuş, özsuyu kesilmiş bir antika ağaç gibi, dallarının yüksek uçlarında kalan üç beş yeşil yaprakla güneşe cilve yaparken, öte yanda o verimli toprağın yaygın bitkileri de kendi halinde yabanlaşıp yitmekte. Ve artık, gerek ağacı olduğu gibi tekrar toprağa sokup kök salmasına çabalamak, gerekse kuruyan bitkileri tekrar yaşatmağı tasarlamak, işin doğasına aykırı düşüyor. Öyleyse tek çıkış yolu o toprağın kültüründe, kendi kendini besleyici yapıda bir ormanın kökleşmesine yönelmek.

Özüyle gitgide daha bir çelişik statüye giden, kendine yabancılaşmağa başlayan, yozlaşan gelişimi tarihsel incelemeyle açıklaşan tiyatronun, öz toprağında, yani halk içinde tekrar doğması ve yeni, soluklu bir yaşam kazanması, salt kendisi için değil, ayni zamanda toplum için de gerekli ve kaçınılmazdır. Ama tiyatroyu bu anlamda yerine oturtmak, yani onu halkın işi, halkın malı, halkın sanatı yapmak, -Son zamanlarda moda olan «Tiyatroyu halkın ayağına götürmek» sloganıyla karıştırılmaksızın - hiç de kolay ve basit değil. Çünkü tiyatronun ilk insanda doğal oluşumu ile bugünün insanında tekrar doğması arasındaki fark, en azından, ilk insanın doğayı tanrı yapıp ona tapması ile bugün onu bilimsel olarak incelemeğe girişmesi arasındaki fark kadardır. Böyle esaslı bir nitelik farkı ise, eskinin evrimi ile kendini oyalıyarak değil, «bilimsel ve devrimci bir kendini aşma» ile kapanabilir.

VE BUGÜN.....

Batı Almanya'nın Karlsruhe Şehri Tiyatrosunda Anouilh'in «Beckett veya Tanrı» oyununu seyretmeğe gidiyoruz. Fuaye'de kıyafetimizi tekrar gözden geçirmemiz gerekiyor. Sokaktakinden bile çok farklı bir seyirci çünkü. Ya da buraya gelince bir başka olmuş. Oyunu büyük bir disiplinle seyrediyoruz. Neredeyse çıt çıkarmadan, yüzlerde en ufak bir değişiklik bile olmadan. Oyun biterken, bu seyircinin, görevini yapmış bir topluluk olarak ayni sessizlikle çıkıp gideceğini sanarak biz de çıkışa yöneliyoruz. Yer gösterici hanım ters ters bakıyor. Görev daha bitmemiş meğer. Ayni anlamsız alkışlarla perde bilmem kaç kere kapatılıp tekrar açtırılıyor. (1962)

Ünlü Çek dekorcusu Svoboda'nın modern tiyatroda çığır sayılan dekor maketlerini görmek için, sergisine gidiyoruz. Düğmelere basıyoruz, maketler mekanik olarak perde perde değişiyor. Çoğu Shakespeare, ya da Antik Yunan oyunlarının dekorları. Son teknik olanakları tiyatroya getiren, poliekran ve büyülü Laterna (Laterna Magika) buluşu ile, klasik kapalı dekor anlayışını hareketli ve çok yönlü perspektif veren dekorla değiştiren Svoboda, yirmi yıl Prag'da ve ayrıca Rusya'nın ve bazı Batı Ülkelerinin büyük kentlerinde uzun çalışmalardan sonra buraya varmış. Bu teknik ve bu dekorlar, sahne hacmi, salon hacminden de büyük ve seyirci sayısı yüzler basamağında olan modern tiyatro yapıları için. Kendi konferansında da sayın Svoboda, geleceğin dramaturgisine bu çerçeveler içinde evolusyon düşünüyor. (1966)

İstatistiklere bakınca tiyatro sayısı gözlerde büyüyen Batı Ülkelerden Hollanda'nın bir amatör tiyatrocusu ile konuşuyoruz. «Tiyatrolar Amsterdam ve çevresine doluşmuş, bunun dışında tiyatro yok sayılabilir» diye yakınıyor. «Topluluğunuz nerede oynuyor?» diye soruyoruz, «Amsterdam'da» diyor. (1966)

Ardından devrim sonrası Mısır gençlik tiyatrolarından bir örnek seyretmek üzere gidiyoruz. İki Amerika'lı yöneticinin çalıştırdığı bir Mısır oyununu İngiliz'ce olarak seyrediyoruz. Topluluk, Kahire Üniversitesinin öğrenci topluluğu (1966).

İstanbul'da bir konferansında, bir Fransız tiyatro adamı tiyatrodan pek de fazla şey umulmaması gerektiğini, çeşitli örneklemelerle kanıtlarken, bir yerde, tiyatronun kendisinin gerekli olup olmadığı sorusuna kadar varan bu görüşlerine, salondaki doğulu batılı tiyatro temsilcilerinden karşı çıkan olmuyor. Kısır detaylar üstünde söyleyişlerle, konuşmanın ardından açılan tartışma da kapanıp gidiyor (1967).

★

Bunlar, dünyanın değişik yerlerinde, değişik koşullarında, profesyonel ve amatör tiyatro ve tiyatrocularından, düşünürlerinden, hemen aklıma geliveren durumlar. Önceki yazılarda açıklamağa çalıştığım, tiyatronun statü gelişiminin bugün vardığı yer konusuna daha genel bakmağa geçmeden, bir de ülkemizden örnekler vermek istiyorum :

Geçen kış, İstanbul Operası inşaatı hakkında bir konferans veren ve dinleyicilere, kelime kelime «değeri sözle takdir edilemiyecek kadar yüksek» mimarımız olarak tanıtılan, söz konusu yapının mesleki kontrolu Hayati Tabanlıoğlu, projeksiyonlarla Antik Yunan'dan bu yana tiyatro yapılarının bilinen gelişimini gösterdikten sonra, Operası'nın, benzerleri ile yarış iddiasındaki plân, cephe, iç yapı ve tesisatını anlatıyor. Bu arada, tiyatro anlayışını karakterize etsin diye, meşhur hikâyeyi de söylemiye özel bir yer veriyor : Hani Avrupa'da Othello'yu seyrederken bir seyirci çok bozulup, çekmiş tabancasını Othello'yu vurmuş. Oyuncuyu yani... Sonra bu seyirciyi de o oyuncunun yanına gömmüşler ve yazmışlar mezar taşına : «Dünyanın en büyük oyuncusu ve seyircisi». Konuşmanın sonuna doğru konferansçının tiyatro hakkında başka kanılarını da öğreniyoruz : «Basit bir ışıklama fakir dekor ve teknikle iyi tiyatro yapılamıyacağı kesindir. Gerisi boş lâftır. Bakın ileri memleketlerde...». Bu sözler ister istemez Brecht'in, hemen her oyununda: «Mümkün olduğu kadar çok fakat düz ışık olacak, ışık oyunları yapılmıyacak hatta ışık verici araçlar sahnede görülecek» diye yırtınmasının önemini yüceltiyor. Ve, büyük çoğunluğu ekmek ve yaşayabilme endişeleri içinde kıvranan ülkemizin epey pahalıya çıkan yüksek san'atçısı konuşmasını şöyle bitiriyor : «Bu yapı altmış milyona çıkacak, seksen milyon olsa ne önemi var. Ama yöneticiler bunu çok görüyorlar. Tahsisat vermekten kaçınıyorlar. Onlara san'atın değerini öğretmek gerek.» E, pes yani! hani insanın böyle aydın (!) kişinin yanında, sırf tahsisat vermek istemedikleri için bile tüm yöneticileri alkışlıyası geliyor (1966).

Ama ayni yöneticilerin ayırdıkları ödeneklerle serpilen bir devlet tiyatrosunun, Ankara'daki Büyük Tiyatro sahnesinde bütün gücünü ortaya koyarak (Sayın Mimarın herhalde hayran kalacağı gibi onsekiz bilmem kaç kere dekor değişme teknikleri ile) alkışlar içinde perdesini kapattığı oyunun adı: «My Fair Lady». Ardından Ankara Radyosu'nun çok değerli bir saatinde bu oyun öncelik alıyor. Çeşitli reklâmlar arasında, Ankara Üniversitesi D.T.C. Fakültesi Tiyatro Kürsüsü öğretim üyelerinden değerli araştırmacı sayın Metin And'ın oyun ve oynanış üstüne şu

(Devamı 8. sahifede)

Öğretmenler Direneceklerdir

«BİR DİLİM EKMEĞE BAĞLAMA BENİ»

Haydar Karaveli

«Yuh!»unu, yuh çekilenler duymadı belki de. Âşık Mahzuni söylemiş yukardaki dizeyi. Halkını, yönetimindekilerini «Bir dilim ekmeğe bağlayanlara» «Yuh!» denmez de ne denir? Salladı mı «Seniiii!» diye bir işveren parmağını biliriz ki bir dilim ekmeğe kurban ister. ,

Bugünlerde kendini Tanrı katında görüp kurban istiyen, hem de bu kurbanlarının öğretmenlerden olmasını istiyen, öğretmenliği değil, sadece öğretmeni öğrenciliğinden tanıyan bir Millî Eğitim Bakanı var. Birkaç bin sol el başparmağının (Okur-yazar olmayanların oy pusulalarındaki imzalarıdır) politika sahnesine ittiği kişi.. Milletvekili ve de bakan olmuş. Parti adı dışında kişiliğiyle aldığı oyu kendisine sormak gerek. Aslında önemli de değil bu. Ama, ellibin Türk Aydını, Uluscu Öğretmenlerin oyu ile işbaşına gelen TÖS Başkanlarıyla oynamaya başladı. Üyeleriyle oynamasına bir derece hak verelim. Belki öğretmenlerinden birinin «Seni yaramaaaz!» diye kulağından tutup attığı bir tokadı unutmamıştır. Ama, ellibin aydının Genel Başkanıyla nasıl oynar? Eğer kamu oyuna değer veriyorsa, şöyle kendi diliyle diyelim «Millî İradeden» yana ise, kendi oylarıyla, oynamak istediklerinin oylarını kıyaslaması yeter dürüst bir yargıya varmasına. Değer vermiyorsa (ki vermiyor) o zaman kendi de hükmetmek istediği kimselerden değer bulamaz ve bulamıyor da.

Sayın Bakan ilk kez Bakan Koltuğuna oturduğunda, temelleri kendinden önce atılan bir karar uyguladı. Bu karar, Türkiye Öğretmenler Sendikası Genel Başkanı Feyzullah Ertuğrul'u Elazığ'ın Baskil İlçesinin Karagedik köyüne sürmek idi. Feyzullah sürüldü. Ama nasıl? Hasta yatağından kaldırılarak. Felçli çocuğu köy kızı olan karısının gözyaşlarına gömülerek. Ve de Baskil Kaymakamından Elazığ Valisine, Millî Eğitim Müdüründen Doktoruna kadar her kademedeki yetkiliye «Sakının haa! Buna ne izin, ne rapor..» diye kıskıvrak bağlanarak.

İlhami Ertem bu yaptıklarını, Malatya'da 6-700 öğretmenin önünde inkâr etti. «Benden önce alınan bir karardı» dedi. Feyzullah Ertuğrul diye bir isim bilmediğini, TÖS Başkanıyla bir ilişiğinin olmadığını belirtti. Sözlerinin ardından, şaşırdı mı, heyecanlandı mı ne olduysa, tanımadığı kişinin dosyası hakkında yarım saat bilgi verdi. Ve zannederiz kırdığı potun utangaçlığı içinde Malatya'dan ayrıldı.

Türk Öğretmeni, öğretmenliğin verdiği hoşgörü içinde, F. Ertuğrul olayının üstüne pek varmadı. Ne yazık ki Ertem bunu bir başarı kabullenmiş olacak ki, ardından birçok güçlü TÖS dalını yine kırmaya koyuldu. Ve işte FAKİR BAYKURT'u ve Fakir'in yanında ellibin aydın öğretmeni karşısına aldı.

Ertem çok iyi bilmektedir ki, gücünü kişiden ve de öğretmenlerce makale - eleştri - hikâye (v. b.) yazan, ünü yurt dışına taşmış, ADI SAVAŞININ SİLAHI bu kişi kendinden ve güvendiklerinden korkmaktadır. Kavgasının kutsallığına inanmış, ulusal kurtuluşu öğretmenlerinin öncülüğünde tabanda gören, eylemlerini böylece gerçekleştirmeye çalışan güçlü bir kişi. Ve bir bakıma yeri hiçbir zaman boş kalmıyacak, kanadıkça çoğalan sağlam bir kökten gelme. Irazcaların, Karabayram'ların, Cüce Muhammet'lerin dertleriyle dolu. Güneşi içenlerin türküsü dudaklarında... Bin yeiden gelen bir dilim ekmek sızıltılarının yanında, kendi dilimi zehir olan bir insan. Böyle bir insanın, böylesi insanların kibar adı (bakanlık emri) ile ekmeğini kesmek, hem de doymadığı, karnını doyuramadığı ekmeğini kesmek, O'na ancak, ekmek ve insanlık savaşında güç verir.

Fakir Baykurt önderliğini yaptığı öğretmen kitlesinin, bu ulusta yürütmek istediği devrim savaşında güçsüzlük ve zaaf istemediğini bilen bir yetişkin olarak; Bakanlığın «Sonradan ayağına düşürmek için yerden kaldırdığı bir taş» durumundadır. Kendisine, kendi şahsında TÖS lü üyelere, oynanmak istenen bu basit burjuva oyunu ile susmuyacak, bir yandan sınıfının kavgasını yürütüp, bir yandan da bu kavgada yenik düşeceğini anlıyanların çıkarlarının neler olduğunu, bu çıkarların hangi noktalarda bozulacağını kendi öz varlığı olan tabana anlatma olanaklarını bulacaktır.

Etkili ve verimli bir çalışma yapabilme arzusuyla yanan her eğitimci, kültür ve eğitim yönetimindeki yetkisiz kişiler karşısında birer Fakir Baykurt'tur. Demokratik Devrime inanan her yurt aydını için de söylenir bu söz. Bunlar, nerde görür veya duyarlarsa, sapık fikirler, zararlı davranışlar azılı yaratıklar karşısında aynı türküyü söylüyeceklerdir. Ve hiçbirzaman, kof kahramanlar «Ohh! Şükür hele, dilediğimizi yaptık» diyemiyeceklerdir.

Bugün öğretmeni a - b - c ci, dört duvar arasında bocalayan bir robot durumuna getirmek istiyenlerin kafasına artık şu daank desin: Öğretmen, vatandaşın eğitimcisi, yetiştiricisidir. Taa ki, kendini yönetenlerin de... Yetiştirdiklerinin ipe sapa gelmez insanlar olmasını, hele bir kısımlarının dağınık daha doğrusu bozuk bir ekonomi içinde bocalamasını, falanın filana olduğu kadar kendisinin kendinden olmayana kul - köle olmasını asla ve asla istemez. Hele hele, karda kışta yalnayak okuluna gelen, 5 - 6 yaşlarında ekmek parası derdine düşen, yavru çocuklarla, yetmişlik şeyh, ağa ve milyoner binliklerine göğsü bitmeden peşkeş çekilen yavru kızların, öldüğünde dikine gömülecek bir avuç toprağı olmayan köylünün, namusu pahasına karın doyuranların daha da sürünmesine göz yumarak, politikacıya; «git gidebildiğin kadar, sür sürebildiğin kadar» demiyecektir. Türk Öğretmeninin, Öğretmen - Bakan çatışması gibi görünen bu durumunun asıl kökeni böylesine nedenlerdir ki; Bakanla hiçbir kişisel davası olmayan Türk Öğretmeninin böylesine önemli sorunlardan kaçınacağı, bu uğurdaki direnişinden vazgeçeceği, hiçbir hayalperesti, hele İlhami Ertem Bey'i asla sevindirmesin. Böylesine kutsal bir uğraşı ile direnmeğe andiçen TÖS lü öğretmenlerin grev, boykot, gösteri yürüyüşü, siyasal hak gibi sendikal silâhlarının almayışı nedeni ile savaşındaki gecikme, bugünedek kurulan tüm hükümetlerin ve sorumlu bakanların yüzkarasıdır. Hele böylesine silâhsız savaşçıları devlet olanaklarından alınan güçle budamaya kalkışmayı düşünmek, beter bir kudurganlıktan başka birşey değildir.

Sayılamıyacak kadar çok sorunlar dururken ve bu sorunlara çözüm yolu aramak varken, Millî Eğitim Bakanlığının iki de bir denemeye çalıştığı aydın kırımı politikası hiç şüphesiz yurt zararına bir gidiştir. Güçlükleri çözmesi gereken yöneticilerin kendi adamlarını güç duruma sokmak için olmadık işlere başvurması, onların isteklerini tersyüz etmesi gülünç değil acı, hem de pek çok acıdır. Bu denli hücuma uğrayan TÖS belli bir fikir düzeyinde olmasa, yani ki sarı kuruluşlar gibi, ya uydu, ya da fikirsiz olsa, o zaman değil öğretmenin, Türk Ulusunun da umut bağlarına kopuk gözle bakmak gerekirdi.

Konuşanlara «Susun», düşünenlere «Durun, düşünmeyin» demek. onları daha çok düşünmeye, daha çok konuşmaya itmektir. Onun için Türk Öğretmeni bu tip yıldırma politikaları karşısında susmayacaktır. Tıpkı Sarte'de olduğu gibi. O'na da çeşitli saldırılar yanında susması için, «Sus! Sus!» diye bağırırlar bir mahkemesinde. O, «DÜŞÜNMEYİ BAŞKALARINA BIRAKANLAR SUSSUNLAR» der ve savunmasına devam eder. Bugün, Türk Öğretmenini Bakana, daha doğrusu bakmıyanına aynı yanıtı vermektedir ve verecektir.

Bir kitleye söz geçirmek için, o kitleden yana olmak, onun içinden hareket etmek gerek. Hep karşıdan, hep tepeden gelenlerin hakkı karşılanmak, tepe takla edilmektir. Kitlelere öncülük, önderlik eden insanlar ancak etkili olurlar. Yoksa, arının gözüne çöp sokmakla arı korkutulmaz. Bir de dalarsa çöpçüyü, çöp sokanı, halı yaman olur o kişinin.

Son olarak deriz ki:

Bir kişinin üzerine aldığı görevi başarıyla yürütmesi, temsil ettiği topluma gerektiği kadar yararlı olmayı istemesi, gerçek anlamıyla aydın, uluscu olması suçlandırılmasını gerektiriyorsa, TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI'nın elli bin üyesi bu suçlandırılma şerefi için sıraya girmiştir.

Haberleri ola...

Okuyuculardan Mektuplar:

Dünden Bugüne

Sakarya'da, Dumlupınar'da, Çanakkale'de emperyalist aç gözlü devletlere korkunç bir şamar indirmiştik. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyet'i tüm evrene iyice duyurmuştu sesini.

Devrimler oldu. Her biri mutluluk dolu, insancıl duygular taşıyan, belirli bir zümrenin değil herkesin mutluluğunu isteyen devrimler. Yeni bir adımdı ışığa doğru.

Savaş yıllarında şamarı yiyenler. Süngüyle Anadolu'ya giremeyenler, başka yollarla gelmeye başladılar artık. Asker kaputunu çıkarıp, papyon takıp geldiler. Sonra askerleri de arkadan dostluk tebessümüyle geldiler, ya. Babalarının toprağı gibi parsellediler Anadoluyu.

Mutluluk ışığının çevresinde kara bulutlar görünmeye başladı. Köy enüstüleri kapatıldı. Demokrasi var diyerek şapkanın yerine takke geçti. Öz halkının dili türkçeden, arapçaya geçti ezan. Devrimler baltalanıyordu. Gün geçtikçe yeni bir yara alıyordu. bağrımdan.. Tekkeler açıldı. Köy çocukları gerçek bilimin, eğitimin öğretildiği köy enüstülerinden koparılıp; İmam Hatip Okullarına tıkıldılar. Fabrikanın yanına bir yenisi daha yapıldı, oy koparabilmek için. Koskoca fabrikadan iki üç kişi milyoner oluyordu. Makinayı işleten kömür sıkıntısı çekiyordu yine kışın. Büyük kentlere asfalt yollar yapıldı, köyden kasabaya inen yol yine unutuldu. Ana Okulları, Kollejler, Özel Okullar açıldı, buna karşın öğretmen gitmeyen, okulu olmayan köyler unutuldu.

Son günlerde bir uyutma politikasına girişildi. Halkın seçtiği kişiler, Liselere din dersi konsun mu, konmasın mı diye bir tartışmaya giriştiler meclisde. Kocaman Millî Eğitim Bakanlığı'da konmasına taraftar. Çocukluğumuzda söylerdik aşağıda ki dörtlüğü..

«Dinle devlet ayrı şeydir birleşmez
din bir duygu ona kimse erişmez
dünya da ki işlere din karışmaz
laikliği biz böylece bilelim.»

Mustafa Kemal öğretmişti bunu bize.... Ey sayın yönetici. Bizler en verimli çağlarımızı Hz. Ali'nin cengiyle, Süleyman Çelebinin mevlûtiyle geçirdik...

% 70 inin okuma yazma bilmediği, okul çağına girmiş yüzbinlerce çocuk öğretici ve okul beklerken, sizler «acaba, din dersi kosak mı komasak mı?» diye sözde iş yapıyorsunuz. İlerde lanetle anılırsanız suç kendinizindir beyler.

Halkdan bir kişi olarak, bir önerge veriyorum. B.M.M. sine Atatürk'ün nutku konsun liselere. Bayramlarda mavi gözlü, sarı saçlı diye bilinen Mustafa Kemal nasılmış okusunlar nutuk da. Bilsinler Atatürk'ü. Bak o zaman tutunabiliyormusunuz karşılarında, yutturabiliyormusunuz saçma önerilerinizi.

İşte o zaman iki bin yılına bambaşka bir Türkiye olarak gireriz. Biz göremeyiz ama çocuklarımız, torunlarımız görecek.

Bu yaşa kadar o duyguyla yaşadık, yoksa çoktan ölmüştük.

15/Aralık/1967
ALİ BULUT

Türk Soluna

Yurt sorunlarını, bütün açıklığıyla ortaya koymaya ve bu sorunlara çözüm yolu bulmaya çalışmanıza, candan katılıyoruz. Ve bütün aydın ve emekçi halk gücünün, bu, eyleme katılmasını (bilinçli olarak) diliyoruz.

Halkımız, şimdiye dek gelen-geçen partilerin yurt sorunlarını (halkın dertlerini) çözemediklerini sağ duyularıyla kavramıştır. Onun için «koltuk kavgası» diyor, bu demegojilere. Ve öyle mutsuzlaşmış ki halk, «artık hiçbir partiye oy vermiyeceğiz» diyor. Yani herhangi bir partinin kendilerini kurtaracağını sanmıyor. Çünkü şimdiye dek onlardan yarar değil, zarar gördü.

Tabii bu partilerden yarar değil de, zarar görmelerinin tek nedeni, emperyalizm ve işbirlikçilerinin kurdukları ortak, köleleştirici çarktır. Amma bu çark daha fazla yaşıyamıyacak.

Bir memleket, yabancı yardıma, çıkar gruplarının ereklerini gerçekleştirmek için yaslandı mı; o memleket her şeyden önce, her şeyi olan bağımsızlığını yitirir. (örneğin: sonora-64'ün Besni kazanındaki dağılımı... Amerika'dan halkın parasıyla alınan «Amerikan Yardımları» «...» halkın değil, işbirlikçi sınıfın tekeline veriliyor.) Halkı uyutulur ve sömürülür (örnekteki gibi. Çünkü, vergi halkındır. Buğday halkın vergisiyle alınmıştır. Ancak ağanın ambarına girmiştir.) Ve ortaçağ'ın karanlık feodal düzenine itilir. Ve yine halk kendi için savaşanların karşısında yanlış bilinç ile kendi aleyhine savaşır. Yaptığı savaş feodal beylerin neşesini arttırır. Ve kendini köleleştirir. Buna da yukarda belirttiğim gibi emperyalizm ve işbirlikçilerinin ortaklığı neden olur.

Halk, partilere karşı güvenini yitirmiştir. Çünkü partilerin girişimleri onların yararına değil zararına olmuştur.

Türk Solu olarak halka dayalı bir devrimi gerçekleştirmeye girmeniz bizi mutsuzluktan kurtardı. Çünkü bu girişimin ileri aşamalarında halk gerçeği anlayacak; o zaman anlayacak halk için, çalışanlar için, olan düzenin önemini. O zaman emeklerinin bilincine varacak ve anlıyacak sömürü düzeninin rezilliğini. Ve o rezilliği, yine o bilinciyle yok edecek. Ve o zaman emekçi-halk, din uyuşturuculuğu ile, birbirine karşı olmayacak ve kendi aleyhlerine olan beylerin safında savaşmıyacaklar. Kendi sınıflarının insanlarıyla birleşecekler emek bilinçlerinin çevresinde ve mutlu yarınlarını çocuklarının; hazırlıyacaklar, omuz omuza girerek.

(O zaman anlıyacak yabancı üslerin memleketimizde bulunmasının asıl nedenlerini. Bilincine varacak dostunun, düşmanının. Ve bilecek üslerin kimler adına, ne için çalıştığını. Ve anlıyacak geri kalmışlığın nedenini. O zaman anlıyacak, Bolivya'da, Küba'da, Vietnam'da ne için savaşıldığını. Ve belki kendisi de ayni savaşı verecek. Ama bu gidişle muhakkak verecek bu savaşı. Hem de bilinçlice...) : Halk.

Devrimci bir eylemle halkımızı bilinçlendirmenizin devamlı olmasını, bütün bilinçli aydınların ve emekçi halkın bu eyleme katılmasında görüyor, bu eyleme candan katılıyoruz. Başarılar.

İş davaya inanmaktır.

Arkadaşlar Adına
A. RIZA AKKUŞ

VE BUGÜN.....

(7 nci sayfadan devam)

sözleri duyuluyor: «Oyunun ana fikri şu: İnsanlar arasında anlaşma aracı olması gereken dil, ayni zamanda anlaşmazlıkların da nedenidir... En önemli güçlük, metindeki dil inceliklerini çeviride akdarabilmekti... Nevit Kodallı ve Sevgi Sanlı bu güçlüğü başarı ile aşmışlar... Şahap Akalın en müşkülpesent seyirciyi bile hoşnut edecek bir oyun çıkardı... Bu sebeplerle My Fair Lady Türkiye'de diğer ülkelerden de büyük bir başarıya ulaştı». E, buna da pes yani! Demek ki, ayni konuşmacının, bu incir çekirdeğini doldurmaz, zengin ülke eğlentisinin Devlet Tiyatrosu'nda seçilip böylesine güç ve para sarfı ile uygulanmasına haklı olarak hücum edenlere karşı çıkmasının nedenleri buymuş; demek ki bu yana ne söylesen boş deyip gözümüzü öteki yana, okumuş toplumcu çevrelerin umut bağladığı bir özel tiyatroya çeviriyoruz, programında aynen şunlar yazılı: «Ankara Sanat Tiyatrosu'nun dördüncü yılı. Ankara için, İstanbul için, İzmir ve **Anadolu** için beklenen tiyatro, beklenen oyunlar, beklenen topluluk... Seyirci artık ne bulacağını bilerek gideceği bir Tiyatro'nun var olduğunu biliyor. Tam bir repertuvar düzeni.» Hemen Repertuvara bakıyoruz: «Durdurun Dünyayı» diye bir oyun. «My Fair Lady» kategorisinde fakat alt basamaklarda ithal malı bir pis bulvar... Üstelik bunun, ticari ve akılsızca sokuşturulmuş biribirini tutmaz politik manşet lâflarla iyice çingene çorbasına çevrilmiş bir adaptasyonu! Perde gene alkışlarla kapanıyor. Hayretle programa tekrar bakıyoruz: Topluluğun dramaturgu sayın Güner Sümer'in Asaf Çiğiltepe'ye, yani, içinde yukarıdaki sözlerin sahibi olan patronun tiyatro yoluyla zengin olma amacının büyük payı bulunduğu şüphe götürmeyen kötü şartlarla yapılan bir turne seyahatinde kendi kutsal amaçlarının yürekli şehidi olan, akılcılıkta yeri zor doldurulur tiyatro adamı Asaf Çiğiltepe'ye adadığı ikinci mektubunda şu satırları okuyoruz: «A.S.T. geçen yıl «Pazar Gezintisi» ve «Durdurun Dünyayı» adlı oyunlarıyla başladığı «Burjuvaziye karşı direnme» hareketini...» E, buna hepten pes yani! Bu büyük çelişkiyi hiç değilse sol cepheden hatırlatanlar çıkacaktır diye umarak kritikleri karıştırırken sayın İlhami Soysal'ın, ayni tiyatronun oynadığı «Godot'yu Beklerken» oyunu üstüne bir yazısında şu satırları okuyoruz: «Godot, hep beklenen, hiç bilinmiyen bir kişi... Aslında kişi bile olduğu şüpheli... Belki de tanrı... Tüm umudunu yitirmiş... ama gene de «Godot gelirse» diye bekleyen bütün bir insanlık... Zalim ve mazlumuyla, açı ve tokuyla, varlıklı ve varlıksızıyla, çıplağı ve giyinmişiyle bütün bir insanlık... İşte Ankara Sanat Tiyatrosu'da, halkı uyandırma görevini hakkıyla yerine getirmeğe çalışan tiyatrolardan biri... Oyunu seyredenler, devletin yapamadığını yapan, başkalarının kolay kolay başaramadığını başaran bu iki düzene sanatçıyı, başarılarını alkışlarken..., her an Samuel Bechett'in Godot'sunu bekliyor... Bugün olmazsa yarın... Önemli olan... Godot'yu beklemek...»

Yılmaz Onay

TÜRK SOLU • Haftalık Gazete • Sahibi Şerif Tekben • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Vahap Erdoğdu • Teknik Yönetmen Ahmet Say • İdare Yeri: Meşrutiyet Cad. Altın Han 17, Yenişehir, Ankara • İstanbul Temsilciliği: Ankara Caddesi No. 33 Kat 2, Telefon: 27 39 61

Dizgi ve Baskı: Güzel İstanbul Matbaası, İstanbul Dağıtımı: Fuat Büte, Tel: 27 89 49 • Ankara Dağıtımı: Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi • Ege Bölgesi Dağıtımı: Orhan Özşişman • Yıllık Abonesi 20 TL • Yayın İlânları yüzde 50 indirimlidir.